

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 13 (265) | ГОД VІ | БЕЛАСТОК 26 САКАВІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

Юльян ТАКАРСКІ

Юльян Такарскі — дзеяч ПАРП, віцэ-прэм'ер Урада ПНР, член ЦК ПАРП. Кандыдуе ў паслы Сейма ў Беластоцкай выбарчай акрузе.

Нарадзіўся ў 1903 годзе ў Чэрску, Варшаўскага ваяводства. Сын муляра. Яшчэ 14-гадовым юнаком, у 1917 годзе пачынае працаваць рабочым у адной з варшаўскіх фабрык, здабываючы ў часе рада год цяжкай фізічнай працы прафесію токара.

Будучы рабочым варшаўскага металургічнага завода, Юльян Такарскі ў 1921 годзе пачынае рэвалюцыйную барацьбу з ненавісным капіталістычным ладам. З'яўляецца ён актывістам КЗМП і КПП. За рэвалюцыйную дзейнасць у гадах 1923 — 1925 знявольваюць яго на Павяку. Вышаўшы з Павяка, коратка працуе ў якасці токара, а ад 1926 года займаецца выключна рэвалюцыйнай дзейнасцю ў шэрэгах КПП, КПЗБ і КЗМП.

У гадах 1926 — 1929 дзейнічае ў ваяводствах Варшаўскім і Беластоцкім.

Далейшыя гады жыцця Юльяна Такарскага — гэта безупынная рэвалюцыйная дзейнасць, ахвярная і непахісная барацьба за свабодную ад эксплуатацыі і капіталістычнага прыгнёту Польшчу, за Польшчу працоўных.

У 1943 годзе Юльян Такарскі ўступае да Войска Польскага ў СССР і неўзабаве ў якасці намесніка камандзіра І-шай бранявой брыгады прымае ўдзел у баях за вызваленне Любліна, Варкі і Прагі. У 1947 годзе выступае з войска, каб прысвяціць усе свае сілы ахвярнай працы над умацаваннем і развіццём радзімы, за якую змагаўся, Народнай Польшчы.

Шмат год працуе І-шым сакратаром Варшаўскага камітэта і выконвае адказныя функцыі ў Цэнтральным Камітэце. Сем год працуе міністрам цяжкай прамысловасці, потым машыновай прамысловасці, а ад 1959 года з'яўляецца віцэ-прэм'ерам Урада ПНР. Ад 1948 года з'яўляецца намеснікам члена ЦК, затым членам ЦК ПАРП. З'яўляецца адным з найбольш заслужаных партыйных і дзяржаўных дзеячаў.

Гэлена ПЕРЭСЬКА

Працу ў школьніцтве Гэлена Перэська распачала яшчэ ў 1944 годзе.

— Цяжкія гэта былі пачаткі, — успамінае Гэлена Перэська. — У школах не было амаль ніякіх навуковых дапаможнікаў. Бацькі нават не мелі магчымасці адпаведна апрануць дзяцей у школу. Да гэтага ўсяго далучаўся яшчэ тэрор фашысцкіх бандаў, якія ўсімі сіламі намагаліся перашкодзіць у арганізаванні нармальнай навукі ў школе.

Вось, у такіх умовах распачала Гэлена Перэська сваю педагагічную працу ў невялічкай вёсачцы Ялоўка Панска, на Сакольшчыне. Але яна не баялася цяжкасцей. І хутка пры дапамозе ўлад у школе была арганізавана нармальная навука. За адданую працу і поспехі ў навучанні настаўніцу пачалі шанаваць у вёсцы і акаліцы. У час рэферэндума ў 1946 годзе насельніцтва выбрала яе старшынёй абвадовай камісіі.

— З таго часу, — успамінае Гэлена Перэська, — я і пачала грамадскую дзейнасць.

У 1950 годзе школьныя ўлады накіроўваюць Гэлену Перэська да працы ў Акруговым праўленні Саюза польскіх настаўнікаў у Беластоку.

З 1957 года яна працуе сакратаром Акруговага праўлення ЗНП.

(Працяг на стар. 2)

Мельнік (Сямяціцкі павет). Від на Буг.

*

Прадпрыемства прадукцыі крэйды ў Мельніку.

На здымку: землячарпалка выдабывае крэйду на паверхнасць.

фота — Г. Рагазінскі

ЗА НОВЫЯ ПЕРАМОГІ

Нават самы вялікі скептык мусіць прызнаць, што ў Сямяціцкім павеце зроблена многа ва ўсіх галінах, што магутнымі крокамі рухаецца наперад сямяціцкая зямля, што быццам маладзее павет, жыццё сялян.

У недалёкім мінулым было ў Сямяціцкім павеце 35 абшарнікаў, а многа сялян служыла ў іх парабкамі.

Народная ўлада правяла сельскагаспадарчую рэформу, распарцэлявала гэтыя маёнткі і аддала зямлю беззямельным і малазямельным сялянам. Каля дзвюх тысяч сялян атрымала ў вечнае карыстанне зямлю абшарнікаў і працуе на ёй не на пана, а для сябе. Ды былыя парабкі і ўсе гаспадары зараз лепш гаспадараць, лепшыя маюць дасягненні ў сельскагаспадарчай прадукцыі ад былых абшарнікаў, якія жудасна эксплуатавалі людзей. Зараз сяляне ў шырокіх размерах карыстаюцца мінеральнымі ўгнаеннямі. На палях сялян ужо працуе 11 трактараў з поўным складам сельскагаспадарчых машын. А гэтая колькасць будзе шпарка ўзрастаць з кожным годам. У мінулым у гэтых 35 маёнтках не было ніводнага трактара. Зараз механізацыя стала рухавіком сельскай гаспадаркі. Электрычны ток стварае вялікія магчымасці ў застасаванні механізацыі, а таксама значна прычыняецца да ўзняцця на вышэйшы ўзровень культуры штодзённага жыцця.

Шмат тут сельгасгурткоў (ёсць іх у павеце 89), а таксама сялян — аднаасобнікаў выкарыстоўваючых электрычны ток у рухавіках, крайзэгах, сечкарнях і іншых машынах.

Да вайны электрычнага святла не мела ў Сямяціцкім павеце ніводная вёска. Да гэтага часу электрыфікавана ўжо 54 вёскі. У 1961 годзе электрычнае святло запаліцца яшчэ ў 71 вёсках. У 1965 годзе ў 80 працэнтаў вёсак павета будзе праведзена

(Працяг на стар. 2)

На сельскагаспадарчыя тэмы

АДКРЫТЫМІ ВАЧЫМА

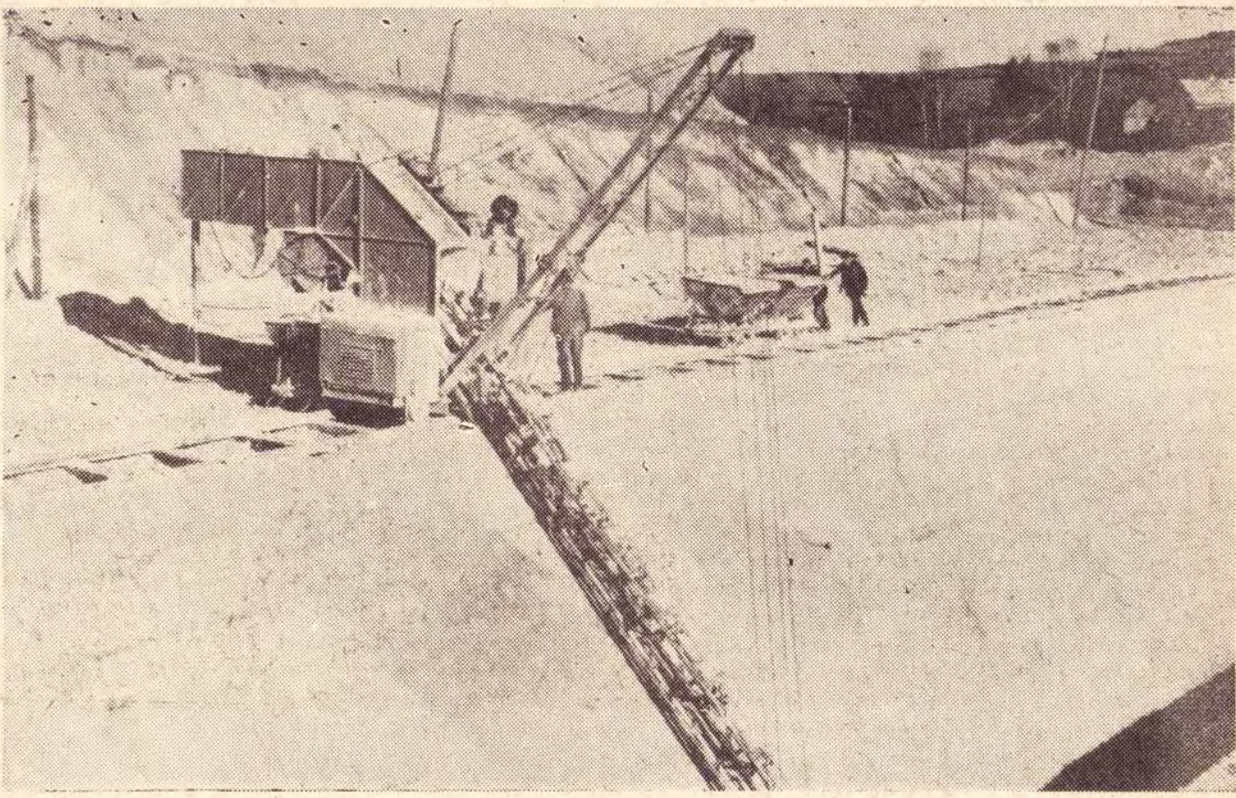
Курс на развіццё сельскай гаспадаркі, узяты VІ Пленумам нашай партыі, правільны не толькі таму, што сельская гаспадарка адстае ад прамысловасці, але і таму, што мы павінны пазбыцца ў канцы дарагога нам імпарту збожжа і пашы, каб забяспечыць дастатковую базу для развіцця жывёлагадоўлі. Дзеля гэтага ў сённяшнім артыкуле звернем увагу на некаторыя праблемы адносна павялічэння плёнаў збожжавых і пашавых культур. Прыкладным полем разважанняў будзе Гайнаўскі павет.

Залогам эфектыўнасці нашых змаганняў за павышэнне ўраджайнасці збожжавых і пашавых культур павінны быць мэтазгоднасць і рацыянальнае выкарыстанне сельскагаспадарчых інвестыцый — дзяржаўных і ўласных, а таксама як найбольшае выкарыстанне прадукцыйных магчымасцей. Сюды належаць наступныя праблемы: Правільнае гаспадаранне насеннем (як найшырэйшае аднаўленне насення асноўных збожжавых культур усімі гаспадаркамі); змяненні ў структуры пасеваў; лепшае гаспадаранне на сенажацях і пасбішчах; рацыянальнае гаспадаранне ўгнаеннямі; агульная і рашучая барацьба з пустазеллем, шкоднікамі і хваробамі раслін.

ЗВЫШ 180 МІЛЬЁНАЎ

Столькі складаюць дзяржаўныя інвестыцыйныя ўклады ў сельскую гаспадарку Гайнаўскага павета на гады 1961—1965. У гэтым ліку на меліярацыю адводзіцца 57 мільёнаў зл., электрыфікацыю — 8 мільёнаў зл., механізацыю праз ПОМ — 20.625 тыс. зл., на фонд развіцця сельскай гаспадаркі — 54.487 тыс. зл., на лясную гаспадарку адводзіцца 27.770 тыс. зл. і на развіццё дзяржаўнага вясковага гандлю прызначаецца суму 12.520 тыс.

(Працяг на стар. 4)

ЗА НОВЫЯ ПЕРАМОГІ

(Працяг са стар. 1)

электрыфікацыя. Гэта сапраўды здзіўляючыя тэмпы электрыфікацыі. І яны напэўна не пад сілу ніводнай капіталістычнай дзяржаве.

Наша дзяржава многа ўвагі ўдзяляе развіццю жывёлагадоўлі. А гэта справа звязана з павялічэннем пашы. Гэта значыць, што сенажаці і пасбішчы трэба зрабіць ураджайнымі. Каб так сталася, неабходна меліярацыя. У 1958—60 г.г. на меліярацыю выдана 16.328 тыс. зл. Зараз у павеце зменіяраваных 2.141 га сенажацяў і пасбішчаў, а загаспадараваных 4.171 га. Апрача таго ўрэгулявана 49 км рэк. Гэтыя мерапрыемствы прычыніліся да таго, што павет стаў больш прадукаваць мяса, малака, масла, воўны, што сяляне, дзякуючы шырэйшаму развіццю жывёлагадоўлі, сталі жыць замажней.

Вось яшчэ адна вельмі важная справа Сямяціцкага павета. Тут ёсць 5.500 га няўраджайных зямель. Дык зараз землі, непрыгодныя ў сельскай гаспадарцы, насаджаюцца лесам. За апошнія тры гады пасаджана каля 1000 га лесу на пясчаных землях. Яшчэ пройдзе нейкі час і на ўсіх зямельных няўжытках будзе расці лес, які ўпрыгожыць аколіцу і ў будучыні будзе даваць вялікія карысці. Усім вядома, што лес стварае найлепшыя ўмовы дзеля адпачынку чалавека. Зялёныя насаджэнні ўплываюць на мікраклімат. Лясы даюць плады, ягады, грыбы, дубільныя матэрыялы, лекавыя расліны. Апрача таго, лес з'яўляецца крыніцай будаўляных матэрыялаў, драўніны.

У Сямяціцкім павеце шмат арганізуецца розных суполак, якія сваёю дзейнасцю прычыняюцца да гаспадарчага развіцця вёскі. Зараз існуе 6 суполак прадукцыі цэглы, 3 тартачныя суполкі, 3 суполкі прадукцыі кафлі і 22 бетанярскія суполкі.

За апошнія тры гады наглядаецца буйнае развіццё рамясла. Зараз у павеце працуе 447 рамеснікаў розных бранжаў, гэта значыць тры разы больш у параўнанні з 1957 годам.

Сямяціцкі павет мае вялікія дасягненні ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Выбарчая праграма Фронта адзінства народа намячае канкрэтныя заданні да 1965 года. Іх рэалізацыя будзе далейшым магутным крокам, які прыспешыць пабудаванне сацыялізма ў нашай краіне.

М. Х.

На здымку: школа помнік 1000-годдзя Польскай дзяржавы ў Нурцу, здадзена ў карыстанне ў мінулым годзе.

Гэлена ПЕРЭСЬКА

(Працяг са стар. 1).

Пасля прыезду ў Беласток Гэлена Перэська яшчэ больш уключаецца ў грамадскую дзейнасць. Найбольш любімай грамадскай дзейнасцю для яе стаецца праца сярод жанчын. Гэлена Перэська часта знаходзіць час адарвацца ад сваёй адказнай працы ў Акруговым праўленні ЗНП і выехаць у камандзіроўку. пабыць нейкі час у вясковым асяроддзі, дапамагчы вясковым жанчынам наладзіць тую ці іншую справу. Мабыць няма цяпер на ўсёй Беласточчыне такога павета, у якім вясковыя жанчыны не ведалі б Гэлены Перэська, як дзеячкі Лігі жанчын. Яна часта атрымоўвае лісты, у якіх вясковыя жанчыны дзеляцца з ёю, як з самай блізкай асобай сваімі клопатамі, просяць аб параду і дапамогу. І Гэлена Перэська ніколі не адносіцца абыякава да іх патрэб.

— Ды і жанчыны на Беласточчыне ўжо не такія як былі некалі, — гаворыць Гэлена Перэська. — Дзякуючы дзейнасці такой арганізацыі, як Ліга жанчын, ці гурткі вясковых гаспадынь, вясковыя жанчыны на ўсялякіх курсах вучацца культурна весці хатнюю гаспадарку, лягчэй працуюць. стаюцца нараўні з мужчынамі адказныя за лёс сваіх сем'яў і гаспадарак.

— А як на вашую думку, — запыталі мы ў Гэлены Перэська — у якім павеце Беласточчыны жанчыны найбольш актыўна ўключаюцца да ўсяго новага, што прыносіць ім сучаснае жыццё?

— Даволі актыўныя жанчыны ў Бельскім, Гайнаўскім і Галдапскім паветах. Аднак найбольш актыўныя ў спулдзельнях прадукцыйных і ПГР-ах. Вось, напрыклад, жанчыны са спулдзельні прадукцыйнай у Ваўках, Гайнаўскага павета. Яны ж тут з'яўляюцца душой усяго прагрэсіўнага. Купілі сабе электрычную пральку, арганізавалі пункт пазычэння пасуды. Аднак шмат яшчэ ў нас жанчын, якія з прычыны цяжкай працы ў хаце і на гаспадарцы ўсё яшчэ не могуць выйсці за рамкі спраў сваёй кухні, сям'і. Менавіта, з такімі жанчынамі трэба як найбольш працаваць. І трэба сказаць, што зярняты нашай працы пераважна трапляюць на добрую, спрыяльную глебу.

За актыўную дзейнасць сярод жанчын Гэлену Перэська ў 1958 годзе выбрана членам прэзідыума Галоўнага праўлення Лігі жанчын і старшынёй Ваяводскага праўлення ў Беластоку. Яна таксама з'яўляецца дзеячам ЗСЛь і членам прэзідыума Ваяводскага камітэта ЗСЛь. Гэлена Перэська актыўны дзеяч Фронта адзінства народа і член прэзідыума Ваяводскага камітэта ФАН.

— Як бачыце, — кажа Гэлена Перэська, — грамадскай працы ў мяне хоць адбаўляй. Але на цяжкасці не наракаю. Стараюся даць як найбольш з сябе там, дзе гэта патрэбна. І ў гэтым адчуваю вялікае задавальненне.

— Ці грамадскія абавязкі не перашкаджаюць вам у асабістым жыцці? — запыталі мы ў Гэлены Перэська.

— Не, — адказала яна. — Я заўсёды знайду час, каб пайсці з мужам у кіно, тэатр, ці пачытаць кніжку.

За актыўную дзейнасць Ваяводскі камітэт Фронта адзінства народа высунуў Гэлену Перэська кандыдаткай на пасла ў Сейм ПНР.

В. БАРШЧЭЎСКІ

АНГОЛА НЕ ХОЧА БЫЦЬ КАЛОНІЯЙ

«Партугальскай заморскай правінцыяй» называе рэакцыйны ўрад Салазара Анголу, тэрыторыя якой два з паловай раза большая ад Францыі і знаходзіцца на адлегласці некалькі тысяч кіламетраў ад метраполіі. Ужо 400 год партугальскія каланізатары гаспадараць у гэтай краіне. Найдаўжэй, таму што аж да першай сусветнай вайны працягваўся тут гандаль нявольнікамі. Сотні тысяч іх вывозіліся аж у Брэзілію, на цукровыя плантацыі. І толькі ў 1930 годзе прынята ў Партугаліі закон, акрэсліваючы праўны статут Анголы як раўнапраўнай правінцыі. І хаця продаж нявольнікаў была спынена, то аднак матэрыяльнае становішча мясцовага насельніцтва зусім не направілася. Тут не развіўся зусім промысл, за выключэннем здабычы каштоўных руд. З краіны, насельніцтва якой галадае, Партугалія вывозіць ячмень, каву і фісташкі.

Ангола не мае амаль зусім школ, санітарнага абсталявання. Толькі 1% дзяцей вучыцца ў пачатковых школах. Сярод дзяцей шырыцца смяротнасць — памірае іх амаль 60% ва ўзросце да 5 год.

Паводле закона Ангола з'яўляецца «заморскай правінцыяй», а 4 мільёны неграў з'яўляюцца партугальцамі. Па сапраўднасці ж законамі канстытуцыі карыстаюцца толькі нешматлікія адзінкі. Каб стацца поўнапраўным грамадзянінам афрыканец павінен умець чытаць і пісаць па-партугальскі. быць католікам і «жыць як еўрапеец», а таксама здаць экзамен «лаяльнасці». Толькі тады можа, напрыклад, прымаць удзел у галасаванні. У выніку такіх абмежаванняў «свабоднымі» жыхарамі Анголы з'яўляюцца толькі 100 тысяч белых каланізатараў, а таксама 30 тысяч мулатаў і неграў, што складае 7% тутэйшага насельніцтва.

У адміністраванні так вялікай тэрыторыяй партугальцы паслугоўваюцца начальнікамі плямён, якіх, зрэшты, самі і назначаюць. Гэтыя начальнікі павінны пастаянна даваць уладам пэўную колькасць рабочых, якія зарабляюць штомесячна па 9 долараў. Рабочыя працуюць у жудасных умовах; сярод іх звычайнай з'явай з'яўляецца значная смяротнасць (30% — 40% складае смяротнасць сярод дзяржаўных рабочых). Усё часцей і часцей многія з іх уцякаюць у джунглі.

Нездаволенасць існуючымі парадкамі ў краіне выклікала сярод анголцаў пратэст супроць каланізатарскай палітыкі Партугаліі, у выніку якога арганізаваўся т. зв. Рух вызвалення Анголы. Акрамя гэтай палітычнай групы развівае сваю дзейнасць Анголскі народны саюз, гуртуючы неграў і метысаў.

Супраць гэтага саюза з жорсткімі рэпрэсіямі выступіў дыктатар Салазар. За самую думку аб вызваленні афрыканцы караюцца смерцю, або шматгадовым зняволеннем.

Нядаўна група афрыканскіх дзяржаў паставіла на парадку дня пасяджэння Савета Бяспекі пытанне Анголы. Здавалася б, што тут нічога не стаіць на перашкодзе, каб было прынята рашэнне аб даследванні сітуацыі ў самай краіне. Аднак рэжым Салазара знайшоў падтрымку ў каланізатарскіх урадаў Англіі і Францыі, якія галасавалі супроць рэзалюцыі. ААН была пазбаўлена магчымасці выслухаць галасоў анголцаў аб будучыні іх жа краіны. Пакуль што Партугалія будзе і надалей чэрпаць прыбыткі з продажу прыродных багаццяў Анголы. Аднак доўга гэта не будзе працягвацца, таму, што сёння панаванне 100 тысяч каланізатараў над 4 мільёнамі зняволеных з'яўляецца немагчымай справай.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Валю і Кузняцова прымае ў сваёй рэзідэнцыі Кох. Кузняцову не ўдаецца забіць гаўляйтэра. Валя становіцца супрацоўніцай райхскамісарыята.

ПАЛЯВАННЕ ЗА КОХАМ

Неўзабаве мы наладзілі сувязь з ровенскім падполлем. Гэта давала нам новыя перспектывы. Адным з нашых супольных планаў было ажыццяўленне адплаты над Кохам, план, ад якога мы не толькі не адказаліся пасля няўдачы Кузняцова, а, наадварот, як ніколі, намагаліся яго ажыццявіць.

Цяпер да гэтай справы далучыліся падпольшчыкі. Тое, што было не пад сілу нам, маючым у горадзе абмежаваны лік людзей, — змаглі арганізаваць яны; адгэтуль на «Фрыдрыхштрасе», паблізу асабняка гаўляйтэра, наладзілася штодзённае дзяжурства, або як называлі яго падпольшчыкі «паляванне за Кохам».

Але Кох не з'яўляўся. Нават у тыя нешматлікія дні, калі ён прыязджаў у «сталіцу», яго немагчыма было ўбачыць. З сваёй рэзідэнцыі на «Фрыдрыхштрасе» гаўляйтэр не выходзіў.

На выпадак, калі б Кох прыехаў у Роўна бронепоездам, падпольшчыкі залажылі міну з электраўзрывацелем на чыгуначным палатне і дзень і ноч дзяжурылі ля рубільніка. Калі б Кох прыляцеў самалётам, то яго чакала такая самая міна на шашы каля аэрадрома.

Але Кох не з'яўляўся. Паводле адных чутак, ён бязвыездна сядзеў у Берліне, паводле іншых — быў з Гітлерам у яго стаўцы пад Вінніцай, паводле трэціх — праводзіў увесь свой час у Кенігсбергу, «кіруючы» Усходняй Прусіяй і адначасова займаючыся справамі шматлікіх прадпрыемстваў ва Ўсходняй Еўропе, уласнікам якіх ён стаў. Гэта трэцяя версія здавалася найбольш верагоднай. Усе ведалі, што камерцыйны азарт быў самай моцнай цягай гаўляйтэра. Кузняцоў з жахам думаў, што прамысловыя і гандлёвыя справы, звязаныя з велізарнымі даходамі, могуць доўга яшчэ пратрымаць Эрыха Коха воддаль ад Роўна. А тут яго так чакалі!

Фон Ортэль, з якім Кузняцоў часам загаварваў на гэту тэму, таксама схіляўся да версіі аб камерцыйных справах гаўляйтэра, але дадаваў яшчэ адны абставіны: непрыязнь Коха да Роўна. Фон Ортэль гаварыў аб гэтым з няскрытай іроніяй. Гэты фашысцкі артадокс і фанатык час ад часу кідаў такія знішчальныя іранічныя рэплікі ў адрас сваіх гаспадароў, што Кузняцоў пачаў падазраваць, ці не правакацыя гэта з яго боку. Надта непрымірымы здаваліся гэтыя крайнасці ў натуры маёра гестапа.

САКРЭТНАЯ ЗБРОЯ

У гутарках з фон Ортэлем Кузняцоў быў стрыманы і стараўся здавацца як можна прасцейшым. Хай фон Ортэль адчувае сваю перавагу над багатым, прыгожым, але наіўным, далёкім ад разумення рэчаіснасці лейтэнантам. І фон Ортэль сапраўды цешыўся гэтай перавагай, гэтым апякунскім тонам, калі яму ўвесь час даводзілася вучыць нявопытнага лейтэнанта, усяляць яму думкі, да якіх той сам, сваім розумам не патрапіў бы дайсці. Так, у асобе лейтэнанта Зыбарта фон Ортэль знайшоў і ўдзячнага слухача, і падатлівага вучня, і галоўнае — вернага сябра, які заўсёды выручыць грашыма, шчодра ўгосціць, акажа любую паслугу і які бачыць у гэтым перш за ўсё гонар для сябе самога.

Аднойчы Ортэль разгаварыўшыся адкрыта, паведаміў аб сваім магчымым ад'ездзе ў Заходнюю Германію і адначасова аб мэце гэтага ад'езда: калі гэта збудзецца, фон Ортэль трапіць на адзін з заводаў сакрэтнай зброі.

У свой чарговы прыезд Кузняцоў перадаў нам весткі сур'ёзнага ваеннага і палітычнага значэння. Гутарка была аб самалётах-снарадах, якія рыхтаваліся на нямецкіх сакрэтных заводах і прызначаліся для бамбардзіроўкі гарадоў Англіі.

ШТО, КАЛІ ГЭТА ПАСТКА?

Адначасова з весткамі, якія мы атрымалі ад Кузняцова, ад Гнедзюка і братоў Струцінскіх, ад Шаўчука і іншых нашых разведчыкаў, шырокім патокам паліліся зводкі ад падпольнай арганізацыі.

Праца развівалася больш чым паспяхова. Мы звыкліся з думкай, што непазбежны зрывы, правалы, арышты таварышаў; мы чакалі няўдач, а іх не было. Гэта здавалася неймаверным. Пры ўзмоцненай ахове, пры ўмовах, калі нямецкая разведка, шчодра фінансаваная, складалася з адборных агентаў шматлікіх нацыянальнасцей, праслаўленая, як адна з найлепшых у свеце, згуртавала на «усеўкраінскім гестапа» ў Роўна вялікія сілы, — нашы разведчыкі, не адзін і не два, а звыш двух дзесяткаў чалавек працавалі ў Роўна так дзёрзка і так свабодна, быццам ім не пагражала небяспека, працавалі, не нясучы ніякіх страт!

Мы дакладна вывучалі становішча. А што, калі гэта пастка? — усё часцей і часцей думалася нам. А што, калі гестапа вельмі добра ведае аб нашай дзейнасці і калі не перашкаджае нашым разведчыкам, то толькі таму, што ўмела забяспечвае іх заведама фальшывымі інфармацыямі?! Што, калі нашы данясенні пішуцца пад дыктоўку гестапа?

Гэта страшная, глыбока хвалюючая думка з асаблівай вастрынёй апанавала нас, калі ў лагер прые-

КАБ ІНЖЫНЕР РАЗУМЕЎ КРАЎЦА

Чэслаў ЛОЙКА

Куратар Беластоцкай школьнай акругі

ЧАМУ ПРАВОДЗІМ РЭФОРМУ ШКОЛЬНІЦТВА?

Прынята лічыць, што сутнасць школьнай рэформы заключаецца ў арганізацыйных пераменах, г. зн. што цяперашняя агульнаадукацыйная школа 11-гадовая — будзе 12-гадовай, а пачатковая школа — 8-гадовай. **У сапраўднасці ж падстава і прычына, для якой VII Пленум ЦК нашай партыі прыняў пастанову аб правядзенні рэформы школьніцтва ў Польшчы, заключаецца ў чым іншым. Менавіта ў пераменах ідэйных, палітычных, гаспадарчых, культурных, якія адбыліся ў Народнай Польшчы; у пераменах, якія праходзяць у сувязі з развіццём навукі і тэхнікі ў нашай краіне, ва ўсіх сацыялістычных краінах і наогул ва ўсім свеце.**

Галоўны націск кладзем на перабудову і змену сутнасці праграмы навучання і ўдасканаленне метадаў працы настаўніка. Хочам, калі разыходзіцца аб ідэйнапраграмную сутнасць рэформы, **наблізіць школу да жыцця, мацней звязаць яе з тэхнічнай культурай.** Хочам, каб наш будучы выхаванак умеў пераўтвараць жыццё ў тым кірунку, у якім ідзе развіццё нашай краіны.

Калі разыходзіцца аб выхаваўчы ідэал, то застаецца ён такім самым. Гэта значыць: выхаванне чалавека на свядомага стваральніка і будаўніка сацыялізма ў павязанні з інтэрнацыяналізмам і народным патрыятызмам. **Гаворачы аб школьнай праграме, то большы націск паложым на матэматычна - тэхнічныя і прыродазнаўчыя прадметы, не памяншаючы пры гэтым значэння гуманістычных. Палітэхнізацыя ў нашым разуменні заключаецца ў тым, каб гуманіст разумеў і гаспадарча - тэхнічныя з'явы, і наадварот — тэхнічны працаўнік, каб разумеў гуманістычныя з'явы. Коратка гаворачы, каб паэт разумеў інжынера, інжынер — паэта, муляр — лекара, лекар — краўца і г. д.**

БУДЗЕ БОЛЬШ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Для гэтай мэты трэба даць школе новую арганізацыйную структуру. Імя гэтай структуры — 8-гадовая пачатковая школа, на базе якой будуць 2-гадовыя школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, 2- альбо 3-гадовыя прафесіянальныя школы засаднічыя, 4- альбо 5-гадовыя прафесіянальныя тэхнікумы, 5-гадовыя педліцэі і 4-гадовыя агульнаадукацыйныя ліцэі.

Асноўнай задачай агульнаадукацыйных ліцэяў будзе, як і дагэтуль, падрыхтоўка для далейшай вучобы. А асноўнай задачай усіх іншых школ — падрыхтоўка да акрэсленай спецыяльнасці, да прадукцыі.

Згодна з пастановай VII Пленума ЦК ПАРП трэба паправіць прапорцыі ў лічбе вучняў у школах агульнаадукацыйных ліцэальных да колькасці вучняў у школах прафесіянальных усіх напрамкаў. І гэтую прапорцыю мы выражаем як 1:3,5 **на карысць прафесіянальных школ. У 1966 годзе ў прафесіянальных школах павінна быць на 12 тысяч вучняў больш, чым цяпер.** Што больш — трэба паправіць сетку прафесіянальных школ. Цяпер маем рад паветаў, у якіх увогуле няма прафесіянальнай школы. Трэба таксама паправіць напрамак навучання ў існуючых ужо прафесіянальных школах. **І гэты напрамак паказвае на сельскую гаспадарку і перапрацоўку сельскагаспадарчых прадуктаў. Такія школы будзем засноўваць у нашай пяцігодцы. Хочам пабудаваць 22 новыя школьныя аб'екты толькі для прафесіянальных школ з інтэрнатамі, варштатамі і гд. Але хочам таксама гэтае школьніцтва зрабіць больш сучасным, звязваючы яго з прадпрыемствамі.** Лічым, што эканамічна найвыгаднейшымі будуць школы пры прадпрыемствах. І добра было б, каб усе прадпрыемствы, у якіх працуе больш 1000 чалавек, у сваёй фабрыцы арганізавалі для сваіх патрэб школы. У такім выпадку мы не мусім выдаваць грошы на арганізацыю школьных варштатаў, бо варштатам будзе само прадпрыемства. Трэба, аднак, ведаць, што выпускнікі прафесіянальных школ таксама маюць права вучыцца далей.

Дапусцім, што не ўсе выпускнікі 8-га класа дастануцца ў сярэднія школы з розных прычын. Тыя выпускнікі, асабліва з вёскі, змогуць вучыцца праз 2 гады ў **школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі** з тым, што задачай гэтых школ будзе выпускаць кваліфікаваных земляробаў.

Лічым, што пасля зрэалізавання школьнай рэформы каля 80% моладзі з пачатковых школ пройдзе што найменш праз 10-гадовае навучанне. Значыць, наша рэформа не толькі прадаўжае пачатковую школу на год, але прадаўжае знаходжанне 80%, а мо' і ўсёй моладзі да 10 год у школе. Які з гэтага вывад? Даходзім тут да вельмі важнага этапу ў развіцці школьніцтва, праз арганізацыю якога робім магчымым 10-гадовае агульнае навучанне. Гэта сапраўды вялікае дасягненне ў гісторыі выхавання ў Польшчы.

Але з гэтым звязаны і іншыя справы.

Мы павінны перадумаць і арганізаваць новую сетку пачатковых 8-гадовых школ. Прапануем арганізаваць два тыпы школ: першы — школа з класамі 1—4, другі — з класамі 1—8. Школы з класамі 1—8 будуць зборнымі школамі для школ 1—4. Вучні пасля 4-га класа будуць хадзіць у клас 5, 6, 7, 8 у зборную школу. Дарога, якую вучань мае прайсці да школы не змяняецца, менавіта да класаў 1—4 вучань можа ісці 3 км, а да класаў 5—8 — 4 км. Зараз мы ў нашай школьнай акрузе маем 130 школ, якія не маюць злучэння са школамі 8-гадовымі. Лічба вучняў гэтых школ — 8 тысяч асоб. Такая сітуацыя існуе ў раёнах, дзе пражываюць беларусы: Гайнаўскі, Бельскі, Сакольскі. Таму Беларускае таварыства павінна нам дапамагчы ў такіх справах, як паляпшэнне дарог, будова мосцікаў. Усё гэта для таго, каб павязаць вёскі і стварыць магчымасць дзецям хадзіць да 8-гадовых зборных школ.

(Працяг на стар. 5)

НАШ КАЛЯНДАР

26.III. 1893 г. нара...ся Пальміро Тальяці — выдатны дзеяч італьянскага і міжнароднага рабочага руху. З'яўляецца ён адным з заснавальнікаў італьянскай кампартыі (1921). Ад 1927 г. з'яўляецца ён яе генеральным сакратаром.

Фальклор Беласточчыны

ПАН І МУЖЫК

(КАЗКА)

Жылі-былі пан і мужык. У суседзях век хадзілі: мужыковая васьмуха цераз мяжу ад панскіх абшараў ляжала. Меў той мужык статак быдла. Раз тое быдла зайшло на панскі папар. Слугі панскія быдла занялі і ў хлявы дворскія загналі. Стаў мужык пана прасіць, каб быдла аддаў. А той і гаварыць не дае.

— Падавай мяне ў суд, — кажа.

Мужык тут і думае: не прападаць жа дзвюм цялушкам і карове, дый падаў пана ў суд.

Пан той у аколіцы навукай сваёй славіўся, а мужык, калі і давялося яму распісацца падатак плоцячы ці на суд павестку бяручы, усё крыжыкі крывыя ставіў.

Вось і падаліся пан і мужык аднаго ранку ў мястэчка на справу. Пан у брычцы, варанымі запрэжанай пакаціў, а мужык, як балавецю толькі стала, пяшком у мястэчка падрыпаў.

Справу выйграў пан.

Выйшлі яны з суда. Пан і кажа:

— Бачыш, дурню, што значыць навука!

Мужыку, хоць і пяты дзесятак гадоў стукнула, думаецца: «Давай і я пайду навучуся»

На другі дзень пайшоў ён у школу, што сярод вёскі стаяла. Прыйшоў і кажа настаўніку:

— Я вучыцца да вас, паночак, прыйшоў.

Глянуў настаўнік на мужыка ды і гаворыць:

— Запозна ўжо, мілы чалавек, на навуку.

Пайшоў мужык дамоў. Назаўтра ўстаў ён пасля трэціх пеўняў і ў школу пайшоў. Прыходзіць, а школа яшчэ на замку. Прысеў ён на ганку і думае: «Ну, сёння то на час прыйшоў я». Але вось прыходзіць настаўнік і мужык яму зноў сваё:

— Вучыцца хачу.

— Запозна Казаў жа я вам яшчэ ўчора, — гаворыць яму той.

— То ж я даўно ўжо тут. Яшчэ вёска ўся спала, як сюды прывалокся!

Настаўнік і кажа:

— На навуку табе ўжо запозна. За стары ты! Бач, сівыя валасы ў тваёй барадзе, чалавеча.

Узяўся мужык у задуме за сваю бараду і павярнуў дахаты. Ідзе ён са школы вуліцай вясковай ды бачыць: ляжыць сумка нейкая. Падняў мужык сумку, а там поўна грошай.

Хоць і маўчаў мужык аб знаходцы, ды што ты ад суседзяў у вёсцы ўтоіш? Праз дзень чутка аб знойдзеных грошах і да двара дайшла. А пан дзень таму каровы купцу прадаў ды пшаніцу збыў гандлярам і грошы недзе не па-цвярозаму зацярушыў. Распытаў ён у людзей колькі тых грошай у мужыка ды ў якой сумцы.

— Мае гэта грошы, — кажа, — і ў момант да мужыка падаўся.

— Аддавай, — крычыць, — гэта ж грошы мае Учора вечарам, з мястэчка едучы, згубіў я.

Мужык яму і гаворыць:

— А ты мае быдла аддаў?

Так і пайшоў пан з мужыковай хаты ні з чым.

Падаў ён мужыка ў суд.

Настаў дзень судовай справы. Суддзя і пытаецца мужыка:

— Калі ты грошы знайшоў?

Той і кажа:

— Высокі судзе, тады гэта было, як са школы я ішоў.

Тут суддзя і кажа пану:

— Гэта ж вельмі даўно было! Няма чаго вам тут па судах валачыцца.

Так мужык хоць раз справу выйграў.

Апр... Алесь Чабор.

хаў Мікалай Струцінскі — прыехаў на... легкавой машыне ровенскага гебітскамісара, доктара Бера. Выявілася, што ў гаражы гебітскамісара ў Струцінскага знашліся свае людзі, і ён вось ужо трэці тыдзень распараджаецца тут з такою свабодай, быццам гэта быў яго ўласны гараж. Машынамі гэтага гаража неаднойчы карысталіся Кузняцоў і Гнедзюк; любы разведчык, звязаны з Струцінскім, мог атрымаць легкавую, а калі трэба, то і грузавую машыну з гаража гебітскамісара. Струцінскі заявіў нам пры сустрэчы, што мае поўную магчымасць забіць Бера або прывезці яго жывым на яго ж уласнай машыне. Ні тое, ні другое не ўваходзіла ў нашы разлікі.

Мы доўга дапытвалі Струцінскага аб яго працы, дапытвалі так прыдзірліва, што ён сам пачаў сумнявацца. Ён няўпэўненым голасам паведаміў, што некалькі дзён назад пазнаёміўся з дзяўчынай, якую завуць Ларыса. Яна працавала ў гестапа ў якасці прыбіральшчыцы. Ларыса ахвотна прыняла на сябе абавязкі разведчыцы.

— Вось вынік яе працы, — сказаў Мікалай і разгарнуў акуратна складзеныя, выкарыстаныя лісты капіравальнай паперы.

Шматлікія з іх былі амаль цэлымі, і на глянцавай паверхнасці іх выразна выступалі ясныя дарожкі радкоў. Лукін узяў люстра, прылажыў да паперы і пачаў чытаць.

Першае, што яму трапілася, было адно з сакрэтных данясенняў у Берлін; асаблівай вартасці яно не мела, але наступны ліст прымусіў Лукіна насцярожыцца. «Спісак асоб, якія знаходзяцца ў ровенскай гарадской турме», — прачытаў ён у люстры загаловак.

Разабраўшыся ў паперах, мы зразумелі, што прыбіральшчыца з гестапа гэта скарб. Калі толькі...

Вось гэтае «калі» і не давала спакою.

Ларыса запрапанавала рэч больш значную: падабраць ключы да пісьмовых сталоў супрацоўнікаў гестапа і выцягваць з шуфлядаў усё, што там можа быць цікавага. Паколькі гэта справа асабліва сур'ёзная, Мікалай і прыехаў прасіць нашай санкцыі...

ЦАНА НЯЎПЭЎНЕНАСЦІ

Усё шло вельмі гладка, падазрона гладка... Няўжо — пастка?..

Гэта было б страшна — у гэтакі момант дэзінфарміраваць нашае камандаванне пад дыктоўку гестапа!

І калі неўзабаве нас сустрэла першая няўдача, мы не маглі не адчуць аблягчэння. Мы ўпэўніваліся, што нашы ўдачы — гэта сапраўды нашы ўдачы, што не гестапоўцы водзяць нас, а мы водзім іх навокал пальца.

Гэтае радаснае адчуванне дасталася нам дарагою цаною. Аднойчы разведчык Карапецян прышоў на явачную кватэру п'яны. Там былі двое незнаёмых людзей. Забыўшы аб усім на свеце, ён пачаў хвастацца:

— Вы ведаеце, хто я? Вось, бачылі! — і ён паказаў рэвальвер і гранаты.

Незнаёмыя хутка развіталіся і пашлі.

— Што ты нарабіў? — пляснула рукамі гаспадыня. — Гэта ж агенты! Уцякай хутчэй!

Карапецян адразу выцверазеў і кінуўся на панадворак. У лагеры ён нам нічога не сказаў і праз дзень быў зноў пасланы ў Роўна. Але тут Мікалай Струцінскі, які таксама карыстаўся гэтай кватэрай, прыехаў з горада з весткай, што гаспадыню забралі ў гестапа. Карапецян быў неадкладна выкліканы з Роўна. Злачынства нельга было дараваць. Карапецяна расстралялі.

Вынікі гэтага злачынства былі цяжкія. Мала таго, што была правалена адна з надзейных кватэр, што гаспадыню кватэры забралі ў гестапа, у гестапа трапіў і Жорж Струцінскі, які нічога не ведаючы, прышоў на праваленую Карапецянам яўку. Там яго і схапілі.

(Працяг за тыдзень)

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

ЕЖЫ ПОПКА

Інжынер, спецыяліст па сельскай гаспадарцы, вядомы грамадскі і гаспадарчы дзеяч, віцэ-старшыня Ваяводскага камітэта ЗСЛь у Беластоку. У гадах 1948—1952 працаваў у Беластоку ў якасці загадчыка Ваяводскага праўлення сельскай гаспадаркі. Ад 1958 года з'яўляецца старшынёй Ваяводскай рады народовай у Беластоку. Ежы Попка вядомы ў Беластоцкім ваяводстве як вельмі добры сельскагаспадарчы арганізатар і грамадска - гаспадарчы дзеяч. Кандыдуе да Ваяводскай рады нарадовай ад ЗСЛь.

КАЗІМІР ЯРОЦКІ

Агароднік ПГР Каменны Двур (Бельскі павет). Вопытны спецыяліст і добры арганізатар працы. Сваёй умелай працай дае гаспадарцы ПГР значныя даходы. Рашучы, сумленны і дзелавіты. За сваю працу ўзнагароджаны Сярэбраным крыжам заслугі. Кандыдуе да Ваяводскай рады нарадовай.

КАЛІ ЛАСКА, МАЛАКО!

Малочны каапэратыў у Бельску згуртоўвае каля 3000 членаў і ўсё прыбываюць новыя. Аб дынамізме росту колькасці членаў можа сведчыць факт, што за мінулы год лік членаў павялічыўся амаль на 50 прац. Каапэратыў за мінулы год купіў ад сялян звыш 14 мільёнаў літраў малака.

Самаход прывёз з вясковых скупачных пунктаў бідоны з малаком. Тут работніцы з кожнага бідону бяруць па некалькі грамаў малака, каб сцвердзіць працэнт тлушчу і ўзровень кіслотнасці. Затым бідоны з малаком важацца аўтаматычнай вагай; малако прапускаецца праз цэдзілкі, а пустыя бідоны ідуць да мыцця і дэзінфекцыі.

Старшыня кааператыва, тав. Анацік, паказвае свае «каралеўства». Бельская малачарня працуе ўжо ад 1946 года, але зараз яна ні ў чым не прыпамінае свайго мінулага.

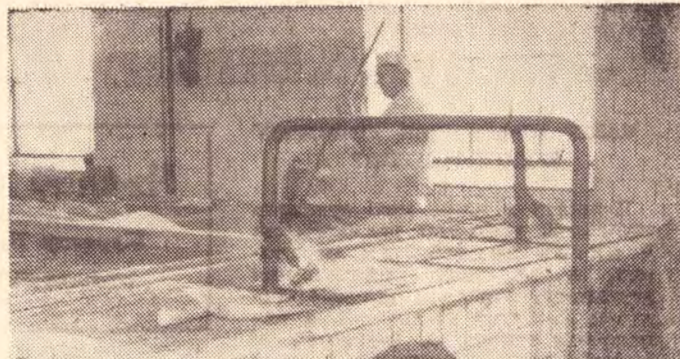
— У малочнай прамысловасці, — гаворыць старшыня, — назіраецца зараз так дынамічны прагрэс у тэхнічным абсталяванні, як мала ў якой галіне вытворчасці. Мы, па меры сваіх магчымасцей стараемся не адставаць у тэхнічнай мадэрнізацыі свайго прадпрыемства.

І сапраўды, заўважаецца гэта на кожным кроку. Машыны заступаюць чалавечыя мускулы. Шмат гэтых машын куплена аж у Даніі.

Гэтыя намаганні не застаюцца безрэзультатнымі. Прадукты Бельскай малачарні высока ацэньваюцца не толькі ў Польшчы. Імі цікавіцца шмат замежных краін. У Бельску прадукуецца сыр, масла і казеіну. Гэтыя прадукты экспартуюцца ў ЗША, Англію, Германію, Ізраіль, Егіпет.

Пакуль сыр знойдзецца ў крамах, мусіць ён 7—10 тыдняў даспяваць. У магазінах бельскай малачарні даспявае зараз звыш 20 тон гэткага сыра.

Печка для сушкі казеіны.

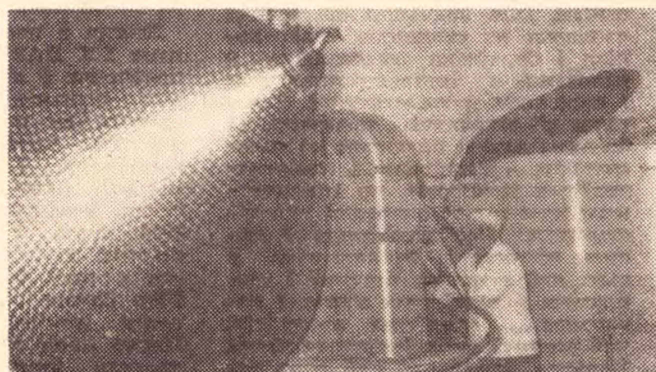
— Вось гэта ёсць казеіна, — выясняе старшыня. На шырокай металёвай сетцы, якая рытмічна дрыжыць, грубым слоем рассыпаны жоўтабелы, зернаваты парашок. У руках расціраецца ён на муку. — Бачым тут апошні цыкл прадукцыі казеіны, — гаворыць старшыня. — Яна тут сохне і перасяваецца, а затым запакоўваецца яе ў мяшкі. Нашую казеіну прадаем нават Злучаным Штатам Амерыкі і Савецкаму Саюзу. Гэта вельмі цэнны прадукт.

— **Што з яго можна зрабіць?** — пытаю.

— Нават панчохі. Казеіна неабходны прадукт для вырабу штучных шоўкаў, шматлікіх пластмас і многа іншых вырабаў сучаснага промыслу.

У ліпені мінулага года каапэратыў закупіў 63 цяляты і наладзіў пад Бельскам эксперыментальную гадоўлю. Гэтая гадоўля заснавана як найбольш па рацыянальным прынцыпам. Цяляты будуць гадаваны да часу, калі можна будзе іх аплаДніць. Затым, пасля штучнага аплаДнення, будуць яны перakазаны ў карыстанне гаспадарам — членам каапэратыва на аснове крэдыту. Гэта значыць, што селянін, які атрымае ад кааператыва карову, не мусіць адразу плаціць за яе грашыма, а толькі абавязаны дастаўляць кааператыву малако. На працягу нейкага часу кааператыў будзе вылічваць частку грошай з заплаты за дастаўленае малако на конт гэтай каровы.

Эксперымент вельмі цікавы. Пакуль што ў цэлай Польшчы арганізавана чатыры падобныя гадоўлі пры малочных кааператывах — дзве ў Пазнанскім ваяводстве і дзве ў Беластоцкім (апрача Бельска, у Сямяцічах). Бельскі эксперымент высока ацанілі нават цэнтральныя сельскагаспадарчыя ўлады.

Гэтае абсталяванне нічым не напамінае дамашняй маслабойкі, у якой гаспадыні робяць масла, аднак і яно прызначана да прадукцыі масла. За адзін раз да гэткай «грушкі» наліваецца каля трох тысяч літраў смятаны.

В. Рудчык

фота — **Г. Рагазінскі**

працяг са стар. 1

зл. Гэтыя сумы павінны быць афіцыйным стымулам развіцця паасобных галін сельскай гаспадаркі Гайнаўшчыны на працягу бягучай пяцігодкі. Трэба таксама падкрэсліць, што з года ў год павышаюцца ўласныя гаспадарскія ўклады, як аднаасобнікаў, так і кааператыўшчыкаў.

Самыя грошы нічога не зробяць. Іх трэба ўмела і сумленна выкарыстоўваць. У прамысловым прадпрыемстве «вокам» з'яўляецца імкненне да рэнтабельнай прадукцыі. У сельскай гаспадарцы павінна быць не інакш. Зірнем тады на даныя, якія адлюстроўваюць стан сельскай гаспадаркі Гайнаўскага павета.

Плошча ўгоддзяў складае 78.000 гектараў, у гэтым ворыўных угоддзяў 51.000 га і сенажацяў 27.000 га. Можна сказаць, што пры такой прапорцыі існуюць спрыяльныя ўмовы для развіцця жывёлагадоўлі. Але прадукцыйнасць з 1 га збожжа і пашы недастатковыя. Ураджай 4-х асноўных збожжавых культур складае ў сярэднім 13 цэнтнераў з 1 га. Але ён у паасобных грамадах нават з падобнымі глебамі фарміруецца вельмі разнастайна. Напрыклад, у Кленіках 11 цэнтнераў з га, у Новым Беразове — 15,6 цэнтнераў, у Старым Корніне— 13 цэнтнераў з га, у Чыжах — 12,6 цэнтнераў...

Як вынікае з прыведзеных лікавых даных, сельская гаспадарка ў некаторых раёнах павета надта нізкая, хаця мае яна не горшыя ўмовы для развіцця, чымсьці, напрыклад, Новае Беразова. У кожным выпадку існуюць рэальныя магчымасці для павышэння ўраджайнасці на 2 да 4 цэнтнераў з 1 га, што ў маштабе павета дало б тысячы цэнтнераў «дадатковага хлеба». Неабходна тут аднак жа намагацца гаспадарыць паводле асноў новай агратэхнікі. Цяжка, напрыклад, сабраць добры ўраджай гаспадарам грамад Чарэмха, Кляшчэлі ці Семяноўка, дзе падарыўка з'яўляецца, на жаль (!), рэдкасцю, а пустазелле займае пачэснае месца.

Адным з рэзерваў павышэння ўраджаўнасці павінна быць

ЗМЯНЕННЕ СТРУКТУРЫ ПАСЕВАЎ

Збожжавыя культуры займаюць 64% сярод іншых раслін. Аднак жа добрыя гаспадары ўжо пераканаліся, што на збожжавых «далёка не заедзеш» у развіцці жывёлагадоўлі, якая аплочваецца і якую неабходна сёння пашыраць. Земляробы мусяць больш займацца вырошчваннем кармавых і прамысловых раслін, каб адвесці больш корму жывёле з ворыўнага гектара. Паправа ва ўводжанні кармавых і прамысловых раслін коштам памяншэння збожжавых у апошнія гады наступіла ў сельгаскааператывах і агульна збожжавыя ў іх на тэрыторыі Гайнаўшчыны займаюць 56% пасяўной плошчы, а ў сельгаскааператыве ў Васьках толькі 45%. Да 1965 г. трэба паменшыць удзел збожжавых з 64% да 59% на кошт пашырэння пасяўной плошчы кармавых і прамысловых; у гэтым ліку звярнуць большую ўвагу на вырошчванне кукурузы, а ў раёнах са слабейшымі глебамі, напрыклад, у раёне вёсак Арэшкава, Чарэмха, Палічна, Дубічы ці Семяноўка трэба неадкладна заняцца вырошчваннем кармовага лубіну.

У Гайнаўскім павеце амаль у 50% існуюць спрыяльныя глебавыя ўмовы для вырошчвання пшаніцы і цукровых буракоў. Аднак жа дагэтуль пшаніца займала 0,52% пасяўной плошчы, а цукровыя буракі — 0,20%. Для пшаніцы, як вядома, былі неспрыяльнымі ў апошнія гады атмасферычныя ўмовы. Але гэта не павінна стацца агульнай прычынай парывання з вырошчваннем пшаніцы, вартасць якой непараўнальна перавышае вартасць жыта. Калі разыходзіцца аб цукровыя буракі, дык плошчу іх вырошчвання трэба значна пабольшыць, хаця б дзеля захавання прапорцыі да попыту на цукар. Трэба памятаць, што вырошчванне цукровых буракоў дае патройную карысць (лісце, як корм у зялёнай постаці ці сіласу, даход і палепшанне структуры глебы).

Калі памяншаць плошчу пасеву збожжавых на кошт кармавых і прамысловых, дык трэба намагацца павысіць ураджай першых. Умовай да гэтага будзе, м. інш.

ДОБРАЕ НАСЕННЕ

Прымаўка, «якое насенне — такі плён» актуальная, калі яе змест правільна разумець: добрае насенне — добры плён. Слабая насенная база ў Гайнаўскім павеце, ды абыякавасць большасці гаспадароў да справы насення прыводзяць к таму, што атрымліваецца нават у добрых умовах слабы ўраджай. Праведзеныя інфармацыйна - арганізацыйныя сходы ў вёсках у справе распаўсюджвання селекцыйнага насення і вызначэння рэпрадукцыйных гаспадарак (гаспадары іх будуць мець прывілеі пры набыўцы селекцыйнага насення) адзначаліся наогул зацікаўленнем з боку сялян. Ранняя вясна, магчыма, прынясе многа турбот сельскагаспадарча-гандлёвым установам у тэрміновае выкананне заказаў на дастаўку насення. Аднак жа вясковы актыў павінен дамагацца датрымання слова з боку ўлад, а таксама і з боку заказчыкаў. Нельга, каб паўтараліся такія, напрыклад, выпадкі як наступны. Гаспадары з Бялкоў у мінулым годзе заказалі 5 тон селекцыйнага насеннага жыта і не адабралі ні кілаграма. Гэта не гаспадарскі падыход! Іншыя ж скарысталі з яго, але ўжо са спазненнем.

АДКРЫ ВА

УГНОЙВАЦЬ, АЛЕ ЯК?

Арганічнага ўгнаення (аборніка) наогул прымяняецца многа. Але якасна яно слабое. Гэта звязана з дрэнным абсталяваннем хлявоў і абораў — няма

КАБ ІНЖЫНЕР РАЗУМЕЎ КРАЎЦА

(Працяг са стар. 3)

НАСТАЎНІК У СВЯТЛЕ ШКОЛЬНАЙ РЭФОРМЫ

Мы разумеем, што настаўнік, падрыхтаваны ў даўнейшых 4—х. а нават 5-гадовых педліцэях і рэянових камісіях для некваліфікаваных настаўнікаў, не зможа рэалізаваць новай праграмы пачатковай школы. **Адгэтуль патрэба падрыхтавання настаўнікаў для рэалізавання гэтых новых праграмаў. Таму шырока прапагуем акцыю навучання настаўнікаў на завочных настаўніцкіх студыях.** Справа навучання беларускай мовы мае тут асаблівае значэнне, бо многа настаўнікаў, якія ў школах выкладаюць гэтую мову, не маюць патрэбнай падрыхтоўкі. Таму мы хочам павялічыць набор на беларускую філалогію. Беларускае таварыства і тут павінна нам дапамагчы вербаваць настаўнікаў на ЗСН. **Мы справу паставілі востра, далі загады школьным інспектаратам, вызначылі ліміты, але гэтыя ліміты складаюць мінімум. Можна іх перавысіць на 100%. Мы ўжо не маем часу стукаць да розуму настаўнікаў. Яны хіба ўрэшце зразумелі, што без неабходнага мінімума — няпоўнай вышэйшай адукацыі, не можна зрабіць усяго, што вымагае ад настаўніка школьная рэформа. Мы будзем цвёрда стаяць на гэтым, будзем мучыць настаўнікаў, пакуль яны зразумеюць да канца гэтую неабходнасць.**

НЕКАЛЬКІ СЛОЎ АБ ШКОЛЬНЫМ БУДАЎНІЦТВЕ

Фонд будовы школ у сувязі з рэформай выступае таксама на адно з галоўных месц, хоць бы таму, што грамадскія сродкі можна выкарыстоўваць у будаўніцтве пазалімітным.

Карыстаючыся магчымасцю выступлення ў вашым часопісе, горача прашу, каб Беларускае таварыства памагло нам ва ўсім гэтым. Падкрэсліваю, што сама школьная адміністрацыя і настаўнікі ўсяго не зробяць. Патрэбны актыўны ўдзел усяго нашага грамадства, каб выканаць пастановы VII Пленума нашай партыі.

Пражываючае ў нашай школьнай акрузе беларускае насельніцтва належыць да здысцыплінаваных і ахвярных грамадзян. І мы глыбока перакананы, што гэтае беларускае насельніцтва акажа нам дапамогу.

ГРОШ ДА ГРОША, БУДЗЕ ХАТА ХАРОША

МЫ Ў ХВАСЦЕ

Нашае ваяводства ў ашчаднасці займае трэцяе месца... ад канца (на 17 ваяводстваў). Колькасць кніжак ПКО — 117.513, сума ашчаднасцей — 304.275.000 зл. На кожную тысячу жыхароў прыпадае ў нас 106 кніжак. значыць больш - менш што 10-ты чалавек ашчаджае.

Для параўнання: на тысячу жыхароў у нашай краіне прыпадае 300 кніжак, у Чэхаславакіі і Балгарыі на тысячу жыхароў — 800 кніжак, у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы — на 1000 жыхароў — 1000 кніжак.

Нашых чытачоў будзе напэўна цікавіць, колькі кніжак ПКО на Беласточчыне знаходзіцца на вёсцы? **Смешна малая цыфра — толькі 8%. Значыць (вылічаем).**

117 513:100x8=9.400.

А людзей на вёсцы ў нашым ваяводстве жыве 70%, у горадзе 30%.

Хачу таксама на цыфрах паказаць, што ў нашым ваяводстве **паветы, у якіх жыве беларускае насельніцтва, цягнуцца ў хвасце ў ашчаднасці,** Непрыемна пісаць такія словы. Паглядзім, аднак, цыфры, адлюстроўваючыя ашчаднасць. Даныя на канец 1960 года.

	Кніжак на 1000 жых.	Сума ўкладаў на 1000 жых.
Ваяводства		
агулам	102	253
Сакольскі	43	100
Бельскі	87	182
Гайнаўскі	70	123
Сямяцкі	47	80
Дуброўскі	32	41

Параўнайце гэтыя цыфры з перадавымі паветамі ў ваяводстве.

Элцкі	240	518
Галдапскі	166	301
Алецкі	126	274

ШТО ДЗЕЕЦЦА З ГРАШЫМА, ПАЛОЖАНЫМІ НА КНІЖКУ ПКО?

Адказ кароткі: **яны прыносяць плён.** Зерне збожжа не дасць ніякага плёну, калі будзе ляжаць у засеку. Пасеянае, яно адно дасць 10 — 20 зярнят. 100-залатоўка абкручаная ў шматачку і схаваная за абразом не прынясе плёну, а зложаная на кніжку яна пойдзе ў рух. За яе не адзін раз будуць купляцца розныя матэрыялы, патрэбныя ў прадукцыі, за яе рабочы будзе рабіць патрэбныя краіне рэчы.

Інакш кажучы, кожная залатоўка, якая ляжыць бяздзейсна, робіць нас і дзяржаву беднейшымі, бо грошы існуюць не для таго каб ляжаць, а для таго, каб хадзіць, каб пастаянна быць у руху.

ЯКІЯ ЁСЦЬ КНІЖКІ ПКО
(Важнейшыя)

1. **Звычайная апрацэнтаваная** — 3% за год. Сума ад працэнту дапісваецца да агульнай сумы 31 снежня кожнага года.

2. **Прэміяваная грашовымі прэміямі.** Гэтыя кніжкі замест апрацэнтавання прымаюць удзел у лясаванні грашовых прэмій 4 разы ў год. На кожныя 1000 кніжак вылясоўваецца штоквартальна 15 прэмій, у гэтым 12 сягаюць 50% укладу, 2 — 100 %, 1 — 200% укладу.

3. **Умейсцавёная** — калі гаспадар кніжкі забавяжацца, што не падніме ўкладу праз 12 месяцаў, то ўклад будзе працэнтаваць 5% за год. Пры 6-месячным непадніманні — 4% за год, пры 3-месячным — 3,5% за год. Не абазначае гэта, што нельга ў любы момант узяць грошай з кніжкі, у такім, аднак. выпадку апрацэнтаванне спадзе да 3% за год.

4. **Мешканёвая** — уклады на мешканёвыя кніжкі маюць запэўненую рэальную вартасць. Гэта значыць, што калі ў часе ашчаджання ўзрасце кошт будовы, то ПКО выплаціць гэты ўзрост у форме гваранцыйнай прэміі.

5. **Прэміяваная самаходамі.** Права да лясавання набываецца па ўнясенні 6-месячных рат па 1000 або 1500 зл. да 15 кожнага месяца. Лясаванне адбываецца 4 разы ў год. На кожныя 1500 кніжак з 6000 зл. і на кожныя 1000 кніжак з 9000 зл. вылясоўваецца па адным самаходзіе.

6. **Матацыклетная.** Лясаванне матацыклетаў адбываецца 20-га кожнага месяца. На кожныя 300 кніжак вылясоўваецца 1 матацыкл. Маем некалькі груп матацыклетных кніжак: з аднаразовым укладам 4.500 зл. прымае ўдзел у лясаванні што 2 месяцы, з укладам 3.000 зл. — што 3 месяцы, з укладам 2.250 зл. — што 4 месяцы.

В. Л.

Выбаршчыкі з Нурца (Сямяцкі павет) спраўджаюць свае прозвішчы ў выбарчых спісках.
фота — **Г. Рагазінскі**

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

АЛЯКСЕЙ ЗІН

Дзеяч рад народовых. Мае вялікі аўтарытэт. У мінулай кадэнцыі быў радным ВРН у Беластоку і членам Прэзідыума ПРН у Гайнаўцы. З'яўляецца інжынерам - тэхнолагам і працуе ў Гайнаўскім заводзе драўлянай прамысловасці. Ён таксама і прафсаюзны дзеяч. З'яўляецца членам Галоўнага праўлення прафсаюза працаўнікоў лясніцтва і лясной прамысловасці ў Варшаве, а таксама членам Пленума акругі гэтага прафсаюза ў Беластоку. У грамадскай і прафесіянальнай працы праяўляе вялікую ініцыятыўнасць. Узнагароджаны Бронзавым і Сярэбраным крыжамі заслугі, а таксама Медалем дзесяцігоддзя. Кандыдуе да Ваяводскай рады народовай.

УЛАДЗІСЛАЎ ГАДАНЧУК

Забіраючы голас, Уладзіслаў Гаданчук заўсёды акідае поглядам залу і глядзіць з задавальненнем што людзі ўважна слухаюць яго. Звонкі басісты голас, лагічнасць і канкрэтнасць выступленняў заўсёды цікавіць прысутных. Аб гэтым я ўжо неаднойчы сам пераканаўся. (Працяг на стар. 7)

ў іх цэментных памостаў, няма ямаў на гнаёўку. На гэтае павінны звяртаць большую ўвагу выкладчыкі сельскагаспадарчых курса-школ сваім курсантам. Прымяненне арганічнага ўгнаення мае ў нас вялікія недахопы. Большасць аборніка трэба даваць пад прапашныя (акаповыя) і кармавыя расліны, што ў выніку дае добрыя ўмовы ў наступным годзе пад пасеў збожжавых.

ТЫМІ ЧЫМА

Добрым угнаеннем з'яўляецца перакампаставаны торф. Таму трэба звярнуць увагу на прымяненне торфу там, дзе ён знаходзіцца — на слабейшых глебах. Перакампаставаны торф прымяняла некалькі гаспадароў на вопытных палетках у Вялікіх Тынявічах, Доўгім Бродзе і Семяноўкі. Вынікі? Мікалай Садоўскі з Тынявіч з палетка плошчай 0,25 га сабраў 81 цэнтнер бульбы, Васіль Вязоўскі — 80 цэнтнераў, падлік сабранага збожжа з вопытнага палетка ў Кастуся Засіма з Семяноўкі даў пакашчык 23,4 цэнтнераў з 1 га, а бульбы — 297,2 цэнтнераў. Каментарый, здаецца, непатрэбны.

Гаспадары павінны зразумець карысць вапнавання кіслай глебы. Гэтага патрабуюць амаль усе расліны, якія сеем і садзім на кіслых глебах, а перш за ўсё пшаніца і цукровыя буракі, на вырошчванне якіх я звярнуў увагу вышэй.

ПУСТАЗЕЛЛЕ, ХВАРОБЫ І ШКОДНІКІ РАСЛІН — ВОРАГІ ЎРАДЖАЙНАСЦІ

Калі гаварыць аб фактарах павышэння ўраджайнасці больш камплексна, дык нельга абмінуць справы суровай барацьбы з пустазеллем, хваробамі і шкоднікамі раслін. Недастаткова ж яе прычыняе вялікія страты ў нашай гаспадарцы. Неабходная тут барацьба фізічная і хімічная. Неабходна памятаць, што дзікія расліны маюць неабмежаваныя магчымасці самасеву. Аж жудасна глядзець, калі бачыш «палеткі» асту. І жаль, што ніхто тады «не здагадаецца», што варта яго скасіць, калі ён яшчэ малады, ці лепш пасціпаць рэзаком ля самага карэння...

Колькі клопатаў прыносіць нам барацьба з бульбяной стонкай. А ўсе ж ведаюць, што абыякавасць тут не апловачваецца. Не ў парадку тут і ваяводская Станцыя аховы раслін у Беластоку, якая неахайна выконвала заказы на хімічныя сродкі барацьбы супроць раслінных шкоднікаў і хвароб.

Павятовыя ўлады ў Гайнаўцы намагаюцца, каб пры ПОМ-е ў Кляшчэлях арганізаваць апаратыўную брыгаду хімічнай барацьбы са шкоднікамі і хваробамі раслін. Яе работнікі будуць умець не толькі паслугоўвацца апаратурай, але таксама і рамантаваць, што надта важнае для Гайнаўшчыны.

ЗЯЛЁНЫЯ БАГАЦЦІ

Патрэбны хлеб, трэба і да хлеба. Развіццё жывёлагадоўлі патрабуе забеспячэння пашавай базы з т. зв. зялёных угоддзяў.

Сенажацяў і пасбішчаў у Гайнаўскім павеце 27 тыс. гектараў. Гэты лік у адносінах да іншых угоддзяў і ў параўнанні да іншых паветаў з'яўляецца добрым. Справа толькі ў тым, што сенажаці і пасбішчы наогул вельмі занядбаныя. Да 1960 г. на дзяржаўныя сродкі было змеліяраваных 4.378 га сенажацяў. 15 тыс. га патрабуе далейшай меліярацыі, а 8 тыс. га — угнаення, пасеву траў і агратэхнічнага догляду.

Як адзначалася на пачатку артыкула, на меліярацыю разам з дрэнаваннем на бягучую пяцігодку ў Гайнаўскім павеце прызначаецца 57 міл. зл. Гэтая сума пры добрым і належным яе выкарыстанні, а таксама пры хаця невялікай дапамозе саміх сялян дазволіць шмат зрабіць дзеля паправы стану сенажацяў у Гайнаўскім павеце. У гадах 1961 — 1965 плануецца правесці меліярацыю: на тэрыторыі ГРН-аў Трасцянка і Нарва — 1000 га; у даліне рэчкі Нараўка на тэрыторыі ГРН-аў Старое Ляўкова і Нараўка — каля 2200 га; у даліне рэчкі Нурэц на тэрыторыі ГРН-аў Чарэмха і Кляшчэлі — 1020 га; на тэрыторыі Вялікіх Тынявіч загаспадараванне каля 500 га сенажацяў.

Плануецца таксама дрэнаванне ў наступных ГРН-ах: Дашы — 32 га, Трасцянка — 70 га, Дубіны —200 га і Чыжы — 300 га.

Аб змеліяраваных сенажацях трэба аднак жа дбаць. Напрыклад, на змеліяраваныя плошчы ў Карыцісках, Тынявічах і Нарве пускаецца стада коней і кароў. Псуюцца меліярацыйныя равы, ізноў «растуць» дрыгвяныя купіны. У выніку наіўныя гавораць, што меліярацыя нічога не дае. А вось, што яна дала жыхарам Вялікіх Пасечнікаў. Існуе тут 129 га сенажацяў (раней — дрыгвястае балота). У гадах 1950 — 1956 у В. Пасечніках было каля 80 штук кароў; прадукцыйнасць каровы — 1.100 літраў малака ў год. Пасля меліярацыі збіраюць людзі па 60 цэнтнераў з 1 га добрага сена замест ранейшых да 10 цэнтнераў з 1 га. Кароў маецца там зараз каля 167 штук. Ад адной каровы надойваецца каля 3000 літраў малака ў год. Рушыла наперад таксама гадоўля авечак. Лік іх узрос амаль на палавіну ў параўнанні з 1956 г. Людзі наяўна адчулі дабрадзействы меліярацыі, бо наяўна дацанілі апеку над ёю.

Закранутыя ў артыкуле праблемы павінны зацікавіць усіх гаспадароў. Яны павінны быць тэмай дыскусіі вясенніх вясковых сходаў, павінны зацікавіць вясковы актыў, лепшых прадстаўнікоў якога будзем выбіраць у рады народовыя.

МІХАСЬ КУРАШ

ЯК ПРЫШЧЭПЛІВАЦЬ ПЛАДОВЫЯ ДРЭВЫ?

Існуе шмат спосабаў прышчэпкі пладовых дрэў, але ўсе яны могуць быць падзелены на дзве асноўныя групы: акуліроўку і прышчэпку чаранком. Шырэй ужываецца ў пладаводстве акуліроўка. Гэтым спосабам прышчэпліваюць ва ўсіх пладовых гадавальніках, а таксама аматары садаводства, якія займаюцца размнажэннем культурных гатункаў пладовых дрэў.

Звычайна акуліруюць (прышчэпліваюць пупышкай, «вочкам») адна-

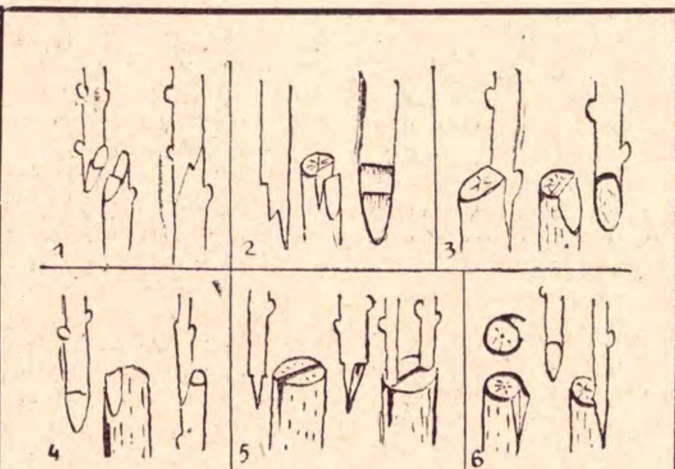
АКУЛІРОЎКА. 1. Падрыхтоўка чаранка для акуліроўкі; справа на чаранку абрэзаны лісты з часткай іх чарашкоў. 2. Здыманне шчытка (пупышкі) з чаранка для акуліроўкі. 3. Устаўленне вочка ў разрэз кары падвоя і абвязка: а — шчыток, зняты з чаранка; б — Т-падобны надрэз кары на падвоі; в — у разрэз кары ўстаўлен шчыток; г — абвязка месц прышчэплівання.

гадовыя дзічкі — расліны, вырашчаныя з насення. Лепшы час акуліроўкі — канец ліпеня і пачатак жніўня, гэта значыць перыяд так званага другога (летняга) сокаруху. Калі кара на дзічцы добра адстане і галінкі, з якіх бяруцца вочкі, паспелі, то з прышчэпкай марудзіць нельга. Саспелыя парасткі звычайна маюць шэрую або шаравата - цёмную афарбоўку і пры згінанні на злом злёгку патрэскаюць.

За пяць — шэсць дзён да акуліроўкі ствалы дзічак да вышыні 10—15 сантыметраў ад каранёвай шыйкі ачышчаюць ад бакавых разгалінаванняў. Чаранкі нарыхтоўваюць непасрэдна перад акуліроўкай. На гэта бяруць моцна развітыя парасткі (аднагадовы прырост), але не ваўчкі, з добра паспелымі і зусім сфарміраванымі пупышкамі (вочкамі). Лісты абрываюць, пакідаючы толькі чаранкі даўжынёй у 1 — 1,5 сантыметра. Зрэзаныя на чаранкі парасткі трымаюць у вядры з вільготным мохам і прыкрываюць ад сонца мешкавінай або рагожай.

Акуліроўку пладовых дрэў у нашых умовах праводзяць у такой паслядоўнасці: спачатку — сліву, затым вішню, чарэшню і грушу. Яблыню прышчэпліваюць на працягу ўсяго перыяду акуліроўкі. Перад прышчэпкай абціраюць ствол мяккай анучай, каб на ім не было зямлі. Прышчэпліваюць звычайна на вышыні трох — пяці сантыметраў ад каранёвай шыйкі. Тэхніка акуліроўкі наступная. Зразаюць шчыток (пупышка з невялікім участкам кары і драўніны), устаўляюць яго за кару дзічкі, у Т-падобны разрэз, як гэта паказана на малюнку. Калі шчыток з вочкам устаўлен, кару вакол яго абціскаюць пальцамі. Затым месца акуліроўкі шчыльна абвязваюць мачалам або ізаляцыйнай стужкай.

Пры нармальных умовах вочкі прыжываюць (прырастаюць) у яблыні і грушы па 8—10 дзён, у вішні і сліў — пазней. Вочкі, якія прыжыліся, дадуць парасткі толькі на наступны год. У вочак, якія прыняліся, ча-

СПРОБЫ ПРЫШЧЭПЛІВАННЯ ЧАРАНКОМ: 1 — акуліроўка палепшаная: 2, 3 — акуліроўка ўпрыклад; 4 — акуліроўка сядлом; 5 — прышчэпка ў расшчэп; 6 — прышчэпка за кару.

рашок ліста пры лёгкім дотыку да яго адвальваецца. У гэты час трэба не забывацца аслабіць павязку. Калі вочка не прынялося, то чарашок не адпадзе. Дзічкі, якія не прынялі акуліроўку, прышчэпліваюць яшчэ раз.

ПРЫШЧЭПКА ЧАРАНКОМ праводзіцца часцей за ўсё пры акультурванні дзікарослых пладовых дрэў і для перапрышчэпкі крон дарослых дрэў іншымі гатункамі. Прышчэпліваюць вясною, але чаранкі нарыхтоўваюць з восені, да наступлення моцных маразоў, і захоўваюць пукамі ў халодным, але непрамярзаючым склепе, закапаўшы ніжнімі канцамі (на адну трэць іх даўжыні) у вільготны пясок.

Ёсць шмат спосабаў прышчэпкі чаранком. На маладых пладовых дрэвах і на танейшых галінах робяць акуліроўку да пачатку распускання пупышак. Распаўсюджана прышчэпка маладых дрэў за кару — у пачатку сокаруху. Для та҃сцейшых галін робяць прышчэпку ўпрыклад, у расшчэп. Чаранок павінен мець дзве — тры пупышкі. На тарцы галіны, да якой прышчэпліваюць чаранок, робяць касы зрэз з такім разлікам, каб даўжыня яго была ў тры — чатыры разы большая за таўшчыню тарца. Такі самы касы зрэз робяць на ніжнім канцы чаранка. Затым чаранок прыкладваюць да тарца галіны так, каб граніцы камбія (падкорны слой, па якім рухаецца сок) чаранка і галіны дакладна супадалі. Месца прышчэпкі шчыльна абвязваюць мачалам, а зверху абмазваюць садовай замазкай. Замест мачала можна ўзяць ізаляцыйную стужку.

Садовую замазку можна падрыхтаваць па адным з наступных трох рэцэптаў: 1. Пяць частак воску, столькі ж каніфолі, адна частка несалёната свінога сала і 5 частак шкіпінару. 2. Дзве часткі ільнянога алею, паўтары часткі яловай смалы, паўчасткі коламазі і адна частка шкіпінару. 3. Шэсць частак каніфолі, дзве часткі пчалінага клею, тры часткі воску і тры часткі шкіпінару. Сумесь разгатаваць на пліце (у печы можа загарэцца!). астуджваюць і трымаюць у закрытым слоіку. Некаторыя садаводы пры адсутнасці садавой замазкі ўжываюць каляровую гліну - пласцілін.

УСЯКАЯ

Толькі 29,2 працэнта, гэта значыць менш адной трэцяй паверхнасці зямлі, займаюць мацерыкі і астравы; астатнія дзве трэція, дакладней 20,8 працэнта яе, складаюць акіяны, моры і азёры.

*

Самая вялікая з жывёл — сіні кіт, або блювал. Сэрца дарослага блювала важыць 600 — 700 кілаграмаў, гэта значыць столькі ж, колькі вялікі конь, а мозг — усяго 6 — 7 кілаграмаў.

УСЯЧЫНА

*

Некаторыя птушкі — арлы, грыфы, кондары — могуць набіраць вышыню да 6000 — 7000 метраў.

*

Каб выпрацаваць 100 грамаў мёду, пчала павінна аблётаць прыкладна мільён кветак, прынесці 12 тысяч нош нектару.

*

УСЯКАЯ

Махмадкул Увадаў з калгаса імя Куйбышава ў Таджыкістане мае толькі тры гады, а важыць ужо 42 кг і дасягнуў росту 110 см. Ён вельмі сільны. 10-гадовыя хлопцы не могуць яго пераадолець.

*

На працягу апошніх 80 год востраў Корсіка ў Міжземным моры прасунуўся ва ўсходнім напрамку на 10—12 км.

*

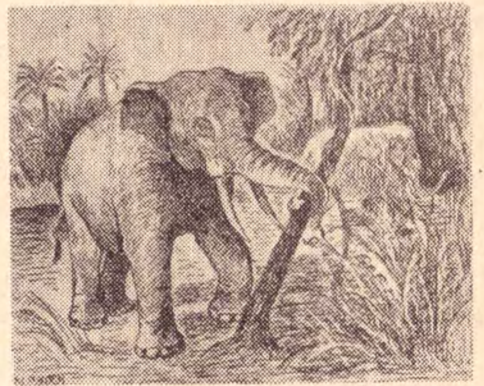
Бамбук — адна з хуткарастучых раслін на зямлі. За суткі вырастае на 50—60 сантыметраў.

УСЯЧЫНА

*

Саноўнікі рэспублікі Мадагаскар з'яўляюцца мусульманамі і законна маюць дзве альбо больш жонак, з якімі прыязджаюць у часе афіцыяльных візітаў у Парыж. Пасля многіх канферэнцый дыпламатычны пратакол наканец устанавіў, што саноўнікі могуць прыязджаць у Парыж з некалькімі жонкамі, але на афіцыйныя прыёмы будзе запрашацца толькі адна жонка, (а якая — гэта залежыць ад саноўніка).

Цэйлонскія сланы

Сланы на Цэйлоне належаць да роду індыйскіх сланоў. Яны трохі большыя ад афрыканскіх, але самцы часта дасягаюць больш трох метраў вышыні і вага іх больш трох тон.

Сланы лёгка прыручаюцца. Гэта разумныя і міралюбівыя жывёліны. У заапарку ў Каламба сланы захапляюць гледачоў танцамі і фокусамі.

Цэйлонскія сланы не толькі артысты, гэта надзвычай працавітыя жывёліны, верныя памочнікі чалавека. Іх шырока выкарыстоўваюць у розных цяжкіх працах. Слон валодае незвычайнай сілай. Ён можа перацягваць бярвенні вагай да 5 тон. На востраве, дзе не хапае тэхнікі, слон выконвае работу пад'ёмнага крана і цягача. Для абучэння вылаўліваюцца сланяты не менш чатырох і не больш васьмі футаў ростам. Старэйшыя сланы з цяжкасцю паддаюцца дрэсіроўцы. Абучаны дарослы слон каштуе на Цэйлоне 7—10 тысяч рупі — столькі каштуе невялікая легкавая машына.

У мінулым на Цэйлоне было многа тысяч сланоў. У нашы дні цэйлонская статыстыка прыгадвае жахлівую цыфру — у краіне асталося ўсяго 1700 сланоў! Размнажаюцца сланы вельмі паволі. Самка носіць сланёнка дваццаць два месяцы і за ўсё сваё жыццё дае ў джунглях пры самых спрыяльных умовах усяго тры прыплоды — па аднаму сланёнку кожны.

МОДНЫЯ ПРЫЧОСКІ

з жыцця БГКТ

ХВАЛЮЮЧАЯ СУСТРЭЧА

11 сакавіка ў святліцы БГКТ у Беластоку гарадскі аддзел Таварыства наладзіў сустрэчу ўдзельнікаў Беларускага народнага калектыву песні і танца з савецкімі воінамі. Гэта сустрэча была спалучана з жаночым святам — 8 сакавіка. У часе вечарыны былі ўручаны жанчынам падаркі, уфундаваныя ГП БГКТ. Поспехам карысталіся запытанні і адказы, звязаныя з Савецкай Арміяй і Днём жанчын. Пераможцамі ў гэтым конкурсе аказаліся госці — савецкія воіны.

У часе гэтай хвалюючай сустрэчы амаль зусім не замаўкалі песні, а танцам (на здымку), вясёлым расказам і гумару не было канца. Вечарына пакінула на ўсіх незабыўнае ўражанне. (КХ)

ПОСПЕХАЎ У КАРЫСНАЙ ПРАЦЫ

Нядаўна ў нашую школу ў Дубічах Царкоўных (Гайнаўскі павет.) прыехала вучыць новая настаўніца, Ольга Пучко з Кленік. І трэба сказаць, што адразу ў школьным асяроддзі змянілася жыццё на лепшае. Яна зацікавілася, ці вучні хаця б адзін раз выступалі з п'есамі. А калі даведалася, што дагэтуль вучні не рабілі ніякіх сцэнічных пастановак, дык адразу энергічна ўзялася за працу. І вось вучні выступілі з камедыяй «Дзесяць гектараў». Усім гледачам яна спадабалася.

Варта падкрэсліць, што нашая настаўніца кіруе мастацкім гуртком БГКТ у вёсцы. Яна вельмі цікавіцца моладдзю; усім, хто звяртаецца да яе з нейкай просьбай, параіць, дапаможа.

Хочам пажадаць нашай новай настаўніцы вялікіх поспехаў у працы.

Уладзімір Тамашук
Дубічы - Царкоўныя

АКТЫВІСТЫ КУЛЬТУРНАГА РУХУ Ў ГП БГКТ

12 сакавіка гг. ГП БГКТ наведалі актывісты культурнага руху з паветаў, дзе пражывае беларускае насельніцтва, якія былі ў Беластоку на курсе, арганізаваным ЗМВ для культурных дзеячаў нашага ваяводства. У ГП БГКТ яны асабліва цікавіліся беларускім рэпертуарам для мастацкай самадзейнасці (на здымку).

СУСТРЭЧА З САКРАТАРОМ ГП БГКТ

Варшаўскі аддзел БГКТ у сувязі з пятай гадавінай заснавання Таварыства наладзіў 3 сакавіка г. г. сустрэчу з сакратаром Галоўнага праўлення БГКТ. тав. Уладзімірам Юзвюком. Сакратар ГП расказаў прысутным аб працы Беларускага Таварыства і рэдакцыі «Нівы» на працягу пяці мінулых год. **В. Ш.**

ЛІТАРАТУРНЫ ВЕЧАР БЕЛАРУСКІХ ПАЭТЭС

У сувязі з Міжнародным днём жанчын у Варшаўскім аддзеле БГКТ 10 сакавіка г.г. адбыўся цікавы літаратурны вечар творчасці беларускіх паэтэс старэйшага і маладога пакалення. Вершы паэтэс чыталі Ніна Гайлевіч, Аляксандр Баршчэўскі, Рычард Адамовіч, Янка Анісэровіч, Янка Галубоўскі і Віктар Швед.

В. Ш.

ЛЕКТАРАТЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Згодна з дагаворам паміж Ваяводскай бібліятэкай і Галоўным праўленнем нашага Таварыства адбываюцца лектараты беларускай мовы і літаратуры ў часе квартальных павятовых семінараў вясковых бібліятэкараў. Служаць яны дапамогай у належнай папулярызацыі беларускай літаратуры на нашай вёсцы.

Апошнім часам такія лектараты адбыліся ў Саколцы, Бельску і Гайнаўцы. Правялі іх мгр Люба Філіпік і Уладзімір Паўлючук з культурна - асветнага аддзела ГП БГКТ. **(ся)**

МАСТАЦКІ КАЛЕКТЫЎ У РАГАЧАХ

На пачатку лютага г. г. моладзь вёскі Рагачы (Сямяціцкі павет) сабралася ў мясцовай школе і абмеркавала справу культурнага ажыўлення вёскі. Пастаноўлена актывізаваць мастацкі калектыў і ўключыцца ў святкаванне гадавіны ОРМО. Тэрмін быў кароткі. Аднак моладзь, згуртаваная ў ЗМВ і БГКТ, падрыхтавала даволі багатую праграму, з якой і выступіла на акадэміі ў Мілейчыцах, збіраючы заслужаныя апладысменты.

Міхась Вішэнка
Мілейчыцы

Ім аказаны давер

Ужо ўсе палітычныя арганізацыі вылучылі найлепшых сваіх людзей у кандыдаты на радных грамадскіх рад народовых.

У Падварках Тыльвіцкіх (Беластоцкі павет) самыя вядомыя, самыя ахвярныя мясцовыя дзеячы ўпісаны на лісту Фронта адзінства народа. Сярод многіх кандыдатаў на радных на лісце бачым такія прозвішчы, як Яўгень Пракапчук член ПАРП — сучасны старшыня Прэзідыума ГРН у Падварках Тыльвіцкіх, Ніна Вазынеўская, член ПАРП — кіраўнік мясцовай сямікласнай школы, Язэп Трахімчук — член ЗСЛ, Лідзія Шымашук — грамадскі бібліятэкар у Падварках, а таксама іншыя мясцовыя дзеячы.

Жыхары грамады Падваркі Тыльвіцкія падтрымліваюць кандыдатаў на радных і ўпэўнены ў тым, што яны здзейсняць выбарчую праграму грамады, якая прадугледжвае ўладжанне ўсіх хвалюючых спраў сваёй мясцовасці. Да найважнейшых належаць:

1) будова ў Падварках Тыльвіцкіх сямікласнай школы

2) будова агранамоўкі

3) арганізаванне пункту аховы здароўя

4) арганізаванне акушэрскага пункту

5) загаспадараванне ўсіх аблогаў, якіх налічваецца ў грамадзе блізка 500 га.

Да менш важных, хаця вельмі патрэбных мерапрыемстваў, належаць такія справы, як пасадка лесу на зусім неўраджайных землях, правядзенне меліярацыі на некаторых сенажацях і арганізаванне грамадскіх дарожных чынаў.

У дарожных чынах і ў пасадцы лесу грамада Падваркі Тыльвіцкія мае сур'ёзныя дасягненні. У вёсках Падваркі Тыльвіцкія, Тыльвіца і Патока выбрукаваны вуліцы, агульная даўжыня якіх складае блізка 4 км. Пабудавана 11 мастоў і водных пропускаў у грамадзе. У мінулай кадэнцыі грамадскіх рад народовых пасаджана 200 сасонак. Гэта заняло 10,5 га зямлі ў вёсцы Гозьна і Тапаляны, на якой пачаў расці прыгожы лес. **М. Х.**

Такіх шафёраў больш

Часта бываюць розныя нараканні на аўтобусы ПКС. Адначасова ёсць і добрыя прыклады працы абслугі ПКС. Сведчыць аб тым адзін факт. 18 лютага 1961 г. ішлі да школы ў Кленіках малыя дзеці. Яны штодзённа праходзяць каля 5 км у адзін бок. І вось едзе аўтобус з Беластока ў Сямяцічы, які выходзіць з Беластока ў 5 гадз. 20 мін. Шафёр затрымлівае машыну на шашы і бярэ гэтых дзетак у аўтобус. Быў вялікі туман, многа балота і холадна. Дзеці па прыбыцці ў школу многа расказвалі аб гэтым шафёры.

Дзеці, бацькі і школа вельмі ўдзячны гэтаму шафёру і перасылаюць яму гарачыя прывітанні. Каб толькі больш было такіх шафёраў!

Аляксандр Закройшчык
Кленікі
Гайнаўскі павет

БЕЛАРУСКАЯ МОВА Ў ВЕЧАРОВЫХ ШКОЛАХ

Згодна з пажаданнямі слухачоў вечаровых школ для дарослых у Пяньках, Барышэве і Юшкавым Грудзе (Беластоцкі пав.) уведзена навучанне беларускай мовы. Інспектарат асветы на Беластоцкі павет пры садзеянні Беларускага таварыства забяспечыў школы адпаведнымі выкладчыкамі сіламі. У бліжэйшы час плануецца ўвядзенне навучання прадмета беларускай мовы ў вечаровай школе ў Круглым Ляску. **(ся)**

І ў Цісоўцы весялей

Наша вёска Цісоўка налічвае звыш 70 жыхароў, але, як гэта гаворыцца, забіта ад света дашкамі. Няма святліцы, не прыязджае кіно, а калі прыдзе нядзеля проста не было куды дзецца. І вось мы пагаварылі з загадчыкам мясцовай школы Расціславам Налевайкам і арганізавалі калектыў мастацкай самадзейнасці. Уступіла ў яго 11 асоб на чале з загадчыкам школы. Ад гэтага часу пераcталі мы нудзіцца. На сваёй вясковай сцэне паставілі мы беларускую п'есу «Пярэстая красуля», а затым «Дзесяць гектараў». Нашы пастаноўкі вельмі спадабаліся публічнасці і мы ўзяліся за новую беларускую п'есу «Міхалка», з якою таксама выступілі ў вёсцы. Апрача яе ў праграму ўключылі мы скетчы, танцы, верш і іншыя цікаўнасці. Пасля пастаноўкі арганізавалі мы платную забаву. Увесь даход прызначылі на школьныя матэрыялы. Жыхары Цісоўкі задаволены з нашых мерапрыемстваў і просяць, каб часцей мы арганізавалі такія вечарыны. Але мы не маем новых рэпертуарных матэрыялаў. Просім рэдакцыю дапамагчы нам.

Язэп Дудка

АД РЭДАКЦЫІ: Паведамляем самадзейнікаў з Цісоўкі, а таксама з іншых вёсак, што ГП БГКТ мае шмат рэпертуарнага матэрыяла, які можа высылаць гурткам. Трэба толькі, каб гурток звярнуўся пісьмова з заявай на адрас Галоўнага праўлення (ZG BTSK. Białystok, Warszawska 11), што патрэбны яму рэпертуарны матэрыял і ГП БГКТ вышле такі матэрыял.

БРАВА, ЭКАНАМІЧНЫ ТЭХНІКУМ У БЕЛОСТОКУ!

Моладзь з Эканамічнага тэхнікума ў Беластоку ў гэтым зрабіла і перадала ў Праўленне гарадской зелені скрынкі для птушак (на здымку). Як бачым, моладзь Тэхнікума не забыла пра пярнатых сяброў і падрыхтавала для іх добрыя памяшканні.

НЕСУМЛЕННАЯ РАБОТНІЦА

Галіна Антаненка працавала памочніцай рэферэнта ў Аддзеле камунікацыі Павятовай рады ў Бельску Падляшскім. За час сваёй працы прысвоіла яна 3 250 зл. дзяржаўных грошай. Пастановай пракурора несумленную работніцу арыштавана.

ПАКАЗАЛІ «КІНО»

Аляксандр Матвейчык і Анатолій Нестэрчук (жыхары Беластока) прыбылі нядаўна з кінаперасоўкай у вёску Каянка ў Сямяціцкім павеце. І тут захацелася ім зарабіць на продажы білетаў у кіно. Такім чынам звыш 600 зл. пайшло да іхніх кішэняў. Больш таго, Нестэрчук украў ключы ад матацыкла Казіміра Буры. Хуліганамі занялася Сямяціцкая міліцыя.

РАЗБОЙНІКІ

Рыгор Крынскі з вёскі Скупава ў Гайнаўскім павеце напаў на свайго аднавяскоўца, Мікалая Алексеюка, і нажом параніў яму грудзі.

У вёсцы Багатэры Новыя ў Дуброўскім павеце Адольф Валюсь ударыў у твар хлапчука, Станіслава Дадуру. Ад удару хлапчук аслёп на правае вока.

Антон Харбачэўскі з вёскі Наройкі (Сямяціцкі пав.) захацеў дарма праехацца ПКС-ам. Калі рэвізар загадаў плаціць штраф, А. Харбачэўскі кінуўся на рэвізара і пабіў яго.

Усе гэтыя разбойнікі знайшліся пад міліцэйскім ключом.

АБМЕН

Херанім Гарблеўскі з Міхалова, карыстаючыся начной цемрай, украў з пункту скупу ГС у Міхалове два кормнікі, а на іх месца аставіў двое парасят. На гэтакі «абмен» не згадзілася, аднак, кіраўніцтва ГС-у і Х. Гарблеўскі будзе адказваць перад судом за злачынства.

П. БЯДА

Таварны дом

2 сакавіка г.г. у Саколцы адчынена Вясковы таварны дом. Магазін абслугоўвае 8 прадаўцоў. Тут можна купіць шмат карысных тавараў, патрэбных селяніну ў штодзённым жыцці. Асартымент іх вялікі: ад насення агародніны і парашкоў супраць палявых шкоднікаў да пасуды, адзення, гадзіннікаў, веласіпедаў, радыёапаратаў і матацыклаў.

Генрых Піліпайць
Саколка

ЭСТРАДА «ЛЯВОНІХА» ПРАЦУЕ ПОЎНАЙ ПАРАЙ

Існуючая пры Галоўным праўленні Беларускага таварыства ў Беластоку аматарская беларуская эстрада «Лявоніха» ўжо пераведзена з днём 1 сакавіка на прафесіянальную працу. Згодна з апрацаваным планам выездаў эстрада абслужыць у гэтым годзе каля 200 мясцовасцей. **ся.**

Перадачу на беларускай мове Беластоцкага радыёвяшчання (сярэднія хвалі 219,6 м) слухайце ў панядзелак у 13 гадз.

27. сакавіка слухайце цікавы рэпартаж з жыцця школы ў Малінніках на Бельшчыне.

ВЫБАРЧЫЯ СПАТКАННІ

(Працяг са стар. 5)

УЛАДЗІСЛАЎ ГАДАНЧУК

Падчас выбарчай кампаніі яму — сучаснаму намесніку старшыні Прэзідыума павятовай рады народовай у Бельску — неаднойчы прыходзіцца гаварыць аб дасягненнях свайго роднага павета, аб тых пераменах, якія адбыліся на вёсцы і аб тым, што запланавана зрабіць на Бельшчыне ў цяперашняй пяцігодцы. А зроблена шмат. Планы таксама вялікія. Хоцьбы ўзяць два наступныя факты.

Да вайны ў павеце былі толькі 4 сямікласныя школы. Зараз іх 74. За народнай улады пабудавана 16 новых школьных памяшканняў. У гэтай пяцігодцы будзе яшчэ пабудавана 19 новых школ.

За санацыйнай Польшчы ў павеце было толькі некалькі матацыклаў. Зараз яны ёсць у кожнай вёсцы і налічваецца іх у павеце 1772. Факты гавораць самы за сябе.

Падобных поспехаў Бельшчына дабілася амаль ва ўсіх галінах. Гэтыя дасягненні цешаць Уладзіслава Гаданчука тым больш, што і ён таксама ў пэўнай ступені сваёй дзейнасцю прычыніўся да іх. Ён ужо ад 1953 года працуе ў Прэзідыуме ПРН у Бельску на розных пасадах і ад гэтага часу з'яўляецца яго членам. Перад гэтым такcама працаваў у радах народовых. Вось таму добра знае ўсе цяжкасці працы грамадскіх рад народовых. Магчыма таму ён настойліва праводзіць думку на розных ваяводскіх канферэнцыях, каб грамадскія рады народовыя мелі большыя правы.

Уладзіслава Гаданчука добра знаюць людзі на Бельшчыне і цэняць за тое, што яго словы ніколі не разыходзяцца са справай, што ён заўсёды імкнецца ліквідаваць усе праявы зла, несумленнасці. Яго кандыдатура на раднага Павятовай рады народовай прынята з вялікім задавальненнем грамадскасцю Бельшчыны.

М. Х.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. **Telefony:** red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie; 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Błtk. B-1

Гумар сатыра

НЯВЕРНЫ

— Навошта ты купіў папугая?

— Хачу пераканацца, ці гэта праўда, што ён жыве 300 год.

Віктар Баран
Палічна

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

ЦІ БАНЬКІ ХВАРЭЮЦЬ

Малы хлопчык бачыў, як маці ставіла бацьку на плячах банькі.

— Мама, ці тата ўжо будзе здаровы, а банькі захварэюць? — спытаўся хлопчык.

Валя Андрэюк
Зубава

ЦЯЖКІ АДКАЗ

Настаўнік: — Скажы Валодзя, як спрагаецца дзеяслоў?
Валодзя маўчыць.
Настаўнік: — Ну, што Валодзя, мо' пытанне цяжкае?
Валодзя: — Пытанне лёгкае, але адказ цяжкі.

Коля Гаўрылюк
Крывая

ЯК У ВАС, ТАК І Ў НАС

Адна дзяўчына выйшла замуж. Аднойчы пытае яна свякруху:
— Як у вас курэй клічуць?
— Як у вас, так і ў нас, — адказала свякруха.
Нявестка выйшла на панадворак і давайклікаць курэй:
— Як у вас, так і ў нас, як у вас, так і ў нас, — крычыць яна на ўвесь голас

Оля Сэвэрын
Мастаўляны

У СВАТАХ.

Аднойчы хлапец паехаў у сваты да адной дзяўчыны.

— Колькі ж вы, тату, дасце мне пасагу, — добра падвыпіўшы, запытаў ён у будучага цесця.

— Пасаг у мяне для кожнай дачкі вызначаны, — адказаў цесць. Для наймалодшай, што ты хочаш браць за жонку, карова і 5 тысяч злотых. Для сярэдняй — карова і 10 тысяч злотых. Для старэйшай — карова і 20 тысяч злотых.

— А ёшчэ старэйшай дачкі ў вас няма? — запытаў малады.

Н. Кавальчук
Крушыняны

НЕ ЗРАЗУМЕЎ

— Ведаеш, майму брацiку выразалі сляпую кішку.
— І што, цяпер ён лепш бачыць?

Лявонь Федарук
Рыбалы

Без слоў

У дзень па дошцы...

..І злодзею хата

Ой, чуць, маці, чуць!..

(Беларуская народная песня)

Ой чуць ма-ці — чуць. Дзе ма-лой-цы — п'юць
Вя-сё-ла-я там ву-леч-ка ку-ды я-ны йдуць

Ой чуць, маці, чуць,
Дзе малойцы п'юць!
Вясёлая там вулачка,
Куды яны йдуць.

А знай, маці, знай!
Дачку замуж дай.
Не дай мяне за п'яніцу;.
После ж будзе жаль.

Дачушка мая.
Родная мая!

Шукай сабе, вы[illegible]ай:
Яшчэ ж малада.

Матулька мая,
Родная мая!
Я й шукала, выглядала.
А ня выбрала.

Не маш мне раўні
Ў сяле між сваймі,
Хіба ўжо там далёканька
Паміж чужымі

Кукуруза

У паветры вясной дыхнула, мілыя грамадзяне. Мо' і таму нашых людзей так разабрала. Проста ашалелі людзі, ды толькі. Дзе не павернешся, усё аб кукурузе гавораць. Нават дзяўчаты, і тыя зацікавіліся кукурузай. Пафарбавалі кукурузныя зярняты ды нанізваюць іх на ніткі. Пацёркі, кажуць, навамодныя. Калі так далей пойдзе, дык хутка кукурузы на пасеў не застанецца. Уся на каралі пойдзе.

Нядаўна сустракаю я суседа. Бачу, кніжку валачэ пад рукой.

— Паэзію, ці мо' раман цягнеш? — пытаю.

— «Кукуруза на пашу» — адказвае сусед.

— Вось дурны, — думаю. — Людзі кароў на пашу гоняць, а ён кукурузу. Учора зноў каля грамадскай рады чатырох сабралася і бачу нешта важнае абмяркоўваюць, бо рукамі махаюць, як вятрак крыллямі.

— Над чым, людзі добрыя, дыскутуеце? — пытаю. — Кандыдатуру новага старшыні абмяркоўваеце, ці мо' галавы ломіце над выкарыстаннем сонечнай энергіі?

— Размова аб кукурузе, — кажа адзін.

— З кукурузы можна раслiннае масла выціскаць, — дадае другі.

— Вялікая рэч! — адказваю скептычна. — Пад ціскам прэса і з табурэткі пацячэ масла. Вынаходцы, чорт пабяры; — кажу, узлаваўшыся.

Пасля гэтых слоў «кукурузаманы» як ракі за мяне ўчапіліся ды ў самае вуха крычаць:

— Цёмная ты маса! Кукуруза ў сельскай гаспадарцы пераварот робіць. На 15% даход павялічыць. Ад кукурузы свінні растуць, як на дражджах.

Адапхнуў я кукурузных фанатыкаў ды кажу:

— Свінні таўсцеюць ад кожнага зярняці. Давай хаўронні ячмень, або пшаніцу — саланіна будзе як масла.

— Людзіна! — ускрыкнуў адзін з субяседнікаў. — Дык ты зусім разліку не ведаеш. Кілаграм кукурузы замяняе два кілаграмы ячменя. Кукурузай шмат лягчэй выкарміць свінню.

— А з кукурузнай мукой ты знаёмы? — наступаў другі.

— Мамалыгу з маслам і малаком еў? — сыпалі пытаннямі кукурузныя грамадзяне.

— Маладзенькую ды добра зваранную кукурузу люблю, — прызнаўся я шчыра. — Калі качан пасаліць, ды яшчэ маслам памазаць — выходзіць зусім нядрэнна. Але гэта яшчэ не значыць, што з-за кукурузы вар'яцець трэба.

— Карысці ад твайго разважання, як ад вылушчанага кукурузнага качана, — заявіў з жалем у голасе адзін з прысутных ды адышоў.

Вечарам у вясковай святліцы паявіўся нейкі кукурузны дзеяч, абяцаючы прачытаць лекцыю аб ролі кукурузы ў харчавой прамысловасці. З цікавасці іду ў святліцу ды думаю, што свет перавярнуўся ды людзі ачумелі на кукурузе. Ну няхай сабе нейкія там румыны захапляюцца кукурузай. Але ж нам, гэта зусім лішняе. Заходжу ў святліцу, а тут усе лаўкі заняты. Людзі галавы выцягваюць, як бы чакалі, што вось пачнуць варaныя кукурузныя качаны раздаваць.

Тут дакладчык пачаў аб кукурузе расказваць, ды так лоўка, што я не заўважыў, калі сам пачаў лавіць яго словы.

Аказваецца, кукурузу вырошчваць шмат выгадней, чым пшаніцу. Кукуруза не баіцца засухі, яна ўстойліва ў час градабіцця і на дажджавыя дні вельмі вынослівая.

Лісткі і сцябліны кукурузы — незаменная паша жывёле. Сухія і вылушчаныя качаны выкарыстоўваюцца як апал. Ну і налічыў дакладчык 150 карысных прадуктаў, якія атрымоўваецца з кукурузы.

Мілыя чытачы, хто ж мог прадбачыць, што ў гэтай расліны змяшчаецца розная карысці больш, чым зярнят у кукурузным качане.

Дзядзька Лявонь

Бельгія заявіла, што падпарадкуецца пастанове Савета бяспекі ААН.

Адкліканне бельгійскага вайсковага складу з Конга.
(Шпількі)